

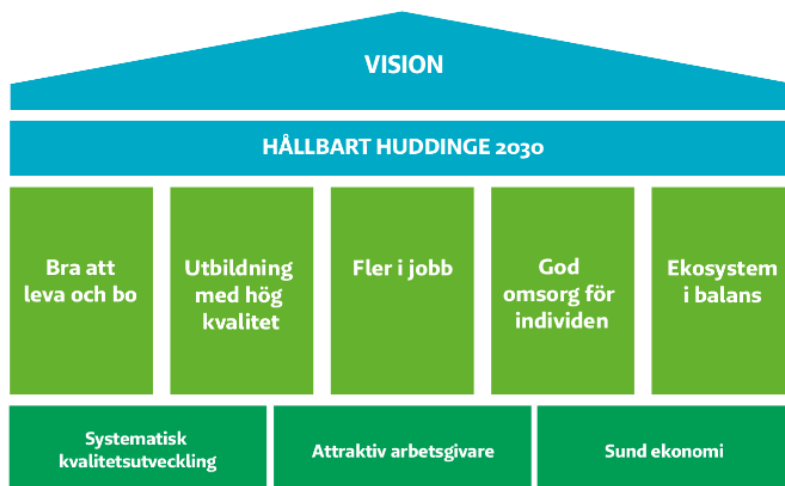

Verksamhetsberättelse 2018 för förskolenämnden

Innehåll

Huddinges vision och mål	3
Huddinges styrmodell	4
Sammanvägd måluppfyllelse 🟡	4
Förbättringsområden.....	5
Årets händelser.....	5
Huddinge – en av de tre populäraste kommunerna i Stockholms län	6
Förskolenämndens mål och resultat.....	8
= Bra att leva och bo	8
🟡 Utbildning med hög kvalitet	10
= Fler i jobb	17
= God omsorg för individen	18
= Ekosystem i balans	19
= Systematisk kvalitetsutveckling	20
🟡 Attraktiv arbetsgivare	22
= Sund ekonomi	25
Intern kontroll	33
Verksamhetsstatistik – nyckeltal.....	39
Källförteckning.....	40

Huddinges vision och mål

Vision: Huddinge - en av de tre populäraste kommunerna i Stockholms län

Huddinges vision är att vara en av de tre populäraste kommunerna i Stockholms län att bo, besöka och verka i.

Hållbart Huddinge 2030

I Ett hållbart Huddinge pekar kommunfullmäktige ut en långsiktig, önskvärd och möjlig framtid med fokus på år 2030. Här beskrivs hur ett hållbart Huddinge ter sig och vilka vägval kommunen bör göra för att komma dit.

Mål för Huddinge

För att nå det framtida läget i Ett hållbart Huddinge 2030 och visionen om att vara en av de tre populäraste kommunerna i Stockholms län, är *fem övergripande mål* formulerade som visar utåtriktat vad kommunen åstadkommer för invånare, brukare och kunder.

- Bra att leva och bo
- Utbildning med hög kvalitet
- Fler i jobb
- God omsorg för individen
- Ekosystem i balans

För att vara framgångsrik i detta arbete ska kommunen ständigt sträva efter att förbättra verksamheterna och detta är formulerat i *tre strategiska mål* under rubriken *effektiv organisation* som visar inåtriktat hur och med vilka resurser kommunen genomför sitt uppdrag.

- Attraktiv arbetsgivare
- Sund ekonomi
- Systematisk kvalitetsutveckling

Huddinges kärnvärden

Kärnvärdena är den värdegrund som Huddinge vilar på både nu och i framtiden. Dessa kärnvärden fungerar som ledstjärnor för alla verksamheter och individer som verkar i kommunen.

Huddinge ska stå för:

Mod – betyder att vi vågar ta för oss, ta nya vägar och ta ställning i viktiga frågor.

Omtänksamhet – betyder att vi bryr oss om människor, besökare, företagarna och natur.

Driv – betyder att vi kraftfullt driver utvecklingen framåt och att vi tar en ledande roll i regionen.

Mångfald – betyder att vi tar tillvara på variation och omväxling i miljöer, invånare, medarbetare och utbud. Vi vill utnyttja potentialen i mångfalden och skapa ett rikt och flexibelt samhälle.

Huddinges styrmodell

Styrmodellen är att med systematik föra dialog på alla nivåer i organisationen, med politiker och invånare för att åstadkomma ständiga förbättringar. Kommunen följer en arbetsprocess som bygger på att systematiskt arbeta i fyra steg: planera, utföra, följa upp och förbättra. I verksamhetsberättelsen följer nämnden upp sin verksamhet utifrån

beslutad verksamhetsplan, bedömer måluppfyllelsen för året och föreslå vilka förbättringsområden som behöver prioriteras för en ökad måluppfyllelse. Bedömningen av måluppfyllelse sker utifrån kommungemensamt framtagna kriterier.

Kriterier för bedömning av måluppfyllelse

Dessa kriterier används för att bedöma måluppfyllelsen

Måluppfyllelsen bedöms genom omdömen

Mycket god

- över den nivå som är planerad

God

- i nivå med vad som är planerat

Godtagbar

- under den nivå som är planerad, annat kan ha skett som påverkat verksamhetens möjligheter att nå den planerade nivån

Ej godtagbar

- under den nivå som är planerad

Som grund för bedömning används

Resultat

Jämfört med etappmål

Förändring över tid

Jämfört med andra

Jämlikhetsperspektiv

Kön, ålder, geografiska områden

Nämndens utvecklingsåtaganden

Analysen i verksamhetsberättelsen, inkluderar att ta

hänsyn till annat som har skett som påverkat

verksamhetens möjligheter att nå den planerade nivån

Sammanvägd måluppfyllelse

Den sammanvägda måluppfyllelsen för förskolenämnden bedöms som godtagbar, detta trots att flertalet av nämndens övergripande mål under år 2018 uppskattas vara i nivå med vad som var planerat för.

Fokus har under året legat på Sund ekonomi och att säkerställa ekonomi i balans, vilket nämnden och verksamheterna bedöms ha uppnått en god måluppfyllelse inom. De kommunala förskolorna har vidtagit planerade åtgärder under året och redovisar per 31 december 2018 ett smärre underskott. Detta trots en återbetalning av skuld från tidigare år. Nämnden som helhet redovisar ett överskott.

Årets fokus på Sund ekonomi har dock fått negativa konsekvenser för utvecklingstakten gällande målen Utbildning med hög kvalitet och Attraktiv arbetsgivare. Dessa två mål är särskilt prioriterade inom förskolenämndens verksamhet, varför den sammanvägda måluppfyllelsen blir godtagbar. Vidare insatser för ökad måluppfyllelse inom dessa områden är därmed en fortsatt prioritet.

Av nämndens 20 utvecklingsåtaganden har 16 genomförts enligt plan och flera av dessa är ständigt pågående, vilket innebär att de kommer att fortlöpa även framgent.

Förbättringsområden

Trots att det ekonomiska resultatet har förbättrats under året är ekonomin en fortsatt utmaning. Även kommande år har de kommunala förskolorna en kvarvarande skuld att återbetala, vilket innebär att även framgent kommer fokus behöva ligga på effektivitetsfrämjande insatser.

Ytterligare en utmaning är att rekrytera och bibehålla kompetent personal på en kraftigt konkurrensutsatt arbetsmarknad. Det ställer extra stora krav på gott pedagogiskt ledarskap och kompetenshöjande insatser gentemot befintlig personal. Projektet attraktiv arbetsgivare och arbetsgivarvarumärket behöver fortsätta under 2019. Likväl behöver förutsättningarna för det pedagogiska ledarskapet stärkas. Fört prioriterat är också att minska sjukfrånvaron genom aktiv och systematisk rehabilitering och utökad uppföljning av detta.

Förskolorna bedöms i grunden leva upp till nationella styrdokument och kommunala mål men under kommande år bedöms ett omfattande implementerings- och fortbildningsarbete att bli nödvändigt. Detta för att säkerställa att all skolledare och pedagogisk personal i förskolan har en erforderlig kompetens i den reviderade läroplanens innehåll som träder i kraft den 1 juli 2019.

Med anledningen av den reviderade läroplanen behöver även innehållet i det systematiska kvalitetsarbetet ses över. Förskoleverksamheten behöver utveckla sin förmåga att följa upp varje enskilt barns utveckling och lärande.

Det språk- och kunskapsutvecklande arbetet är en fortsatt viktig satsning för att barn ska ges likvärdiga förutsättningar att utveckla både sitt språk och övriga kompetenser och därmed får förutsättningar för att utvecklas så långt det är möjligt. Satsningen är också viktig i arbetet med att minska segregation.

Sedan år 2017 har Huddinge kommun en ny geografisk områdesindelning som fastställts av Kommunfullmäktige. Syftet är att den nya indelningen ska utgöra en gemensam bas för planering, administration och statistik i hela kommunorganisationen. Förvaltningen har därför tagit ett beslut om att omorganisera nuvarande förskoleområden i linje med dessa geografiska områden till år 2020. Omorganisationen kommer stegvis behöva förberedas under år 2019 och bedöms kunna ge positiv effekt på planering och uppföljning. Likväl möjliggör övergången för en potentiell ny ledningsstruktur och ett koncepttänk kring pedagogisk riktning.

Årets händelser

Här redovisas kortfattat de viktigaste händelserna för respektive mål:

Bra leva och bo

Arbetet med att säkra upp lokalförsörjningen fortlöper och under året har tematiska strategier för ny- och ombyggnation av förskolor. Under året har 94 procent av vårdnadshavarna erhållit sitt förstahandsval av förskola, vilket är en förbättring i jämförelse med föregående år.

Utbildning med hög kvalitet

En reviderad läroplan för förskolan träder i kraft den 1 juli 2019. Under året har ett arbete påbörjats med att analysera skrivningarna i detta styrdokument i syfte att kartlägga vilka utvecklings- och fortbildningsinsatser som behövs utifrån de nya ställda kraven. I samband med detta har även ett arbete med att fastställa en pedagogisk riktning och basnivå för samtliga kommunala enheter i Huddinge kommun inletts. Arbetet kommer att fortlöpa under kommande år.

Det språk- och kunskapsutvecklande arbetet har länge varit prioriterat inom förskolan. Syftet är säkerställa att alla barn

ges likvärdiga förutsättningar att utveckla sitt språk och därmed får förutsättningar för att utvecklas så långt det är möjligt. Satsningen är en del av det kommungemensamma arbetet kring ökad jämlikhet och minskad segregation, vilket också kommunen erhållit statsbidrag för. För det språk- och kunskapsutvecklande arbetet har en språkplan tagits fram och den del av språkplanen som berör förskolan grundas på tidigare framtagna språkstrategi benämnd "Utforska språken!". Tack vare insatser inom detta bedömer pedagoger från flertalet förskolor att barn börjat visa ett större intresse för sitt modersmål. Även barn med svenska som modersmål har visat ett större intresse för andra språk.

Fler i jobb

Förvaltningen har under året vidtagit åtgärder för att stärka samarbetet med fristående utbildningsaktörer som är verk-samma i kommunen. Under året har träffar genomförts i syfte att föra dialog kring och informera om angelägna frågor. En plan för vidare samverkan är framtagna.

God omsorg för individen

Förvaltningen har under året fortsatt deltagit i det kommunövergripande samarbetet inom ramen för Samkraft och preventionsarbetet. Likaså har fortlöpande arbete kring hälso- och trygghetsfrämjande insatser skett inom ramen för öppna förskolans verksamhet.

Ekosystem i balans

Insatser för att minska matsvinnet har vidtagits och som resulterat i att verksamheterna har överträffat fastlagt mål. Andelen ekologiska livsmedel är fortsatt högre än andra kommunala verksamheter inom Huddinge kommun.

Attraktiv arbetsgivare

Under året har projektet Attraktiv arbetsgivare fortlöpande och har bland annat haft fokus på traineeprogram för lärarstudenter, annonsprocessen, deltagande vid mässor och event samt introduktion för skolledare och pedagoger. Åtgärder har vidtagits i syfte att sänka sjukfrånvaron inom förskolans verksamhet och arbetet kommer att fortlöpa under kommande år.

Huddinge kommun har också skrivit avtal med Södertörns Högskola för att delta i ULF (Utbildning, Lärande, Forskning), vilket är en försöksverksamhet för praktiktäna forskning där samarbetet vilar på tre ben; forskning, lärarutbildning och skolverksamhet.

En utredning kring en ny form av ledningsstruktur för förskolorna, benämnt funktionellt delat ledarskap, har under året initierats. Syftet är att se över möjligheten för dels förskolecheferna att kunna fokusera på sitt pedagogiska ledarskap och dels att minska på deras arbetsbelastning. Arbetet kommer att fortlöpa under kommande år.

Systematisk kvalitetsutveckling

Förvaltningen har år 2018 deltagit i projektet att införa ett systemstöd för kommunens planering- och uppföljningsprocess. Likaså har arbetet med att ta fram kommunikationsapplikationen mellan förskola och hem fortlöpande. Under året har också åtgärder vidtagits för att säkerställa att förvaltningen och enheterna lever upp till kraven utifrån den nya dataskyddsförordningen, GDPR.

Sund ekonomi

Förskoleverksamheten har under flera år gått med ekonomiskt underskott. Med anledning av det beslutade förskolenämnden i februari 2018 om en handlingsplan för ekonomi i balans. Under året har åtgärder vidtagits i enlighet med denna och som resultat av dessa åtgärder redovisar de kommunala förskolorna endast ett mindre underskott. Detta trots en återbetalning av skuld från tidigare år. Nämnden som helhet redovisar ett överskott om 25,1 mnkr främst till följd av de kommunala enheternas återbetalning av skuld men också för att det i snitt varit färre helårsinskrivna barn än vad nämnden tilldelats medel för.

Arbetet har dock varit slitsamt för verksamheterna och effekterna av de åtgärder som vidtagits kommer att behöva analyseras vidare. Det går dock redan nu att se att utvecklingstakten för den pedagogiska verksamheten har påverkats negativt och fler satsningar på fortbildning, pedagogiskt material, lärmiljöer och digitalisering behövs. Detta särskilt för att kunna möta upp kraven i den kommande reviderade läroplanen. Likaså har sjukfrånvaron ökat något och utfallet i medarbetarenkäten försämrats en del. Orsakerna till detta behöver analyseras vidare. Viktig framåt är att resursmässigt satsa på förskolans verksamhet för att säkra upp en utbildning med hög kvalitet med en ekonomi i balans.

Huddinge – en av de tre populäraste kommunerna i Stockholms län

Visionen är att Huddinge ska vara en av de tre populäraste kommunerna i länet att bo, besöka och verka vilket ställer stora krav på förvaltningens verksamheter. För att sträva mot visionen måste uppdraget utföras mycket väl, jämförelser med andra kommuner i länet måste tålas samt att invånare och företag måste bemötas på ett positivt och professionellt sätt. Arbetet med att nå mot visionen kräver delaktighet från alla medarbetare och verksamheter.

Barn- och utbildningsförvaltningens arbete för att uppfylla kommunens vision

En utbildning med hög kvalitet är avgörande för upplevelsen av hur attraktivt Huddinge är, både för boende och för de som finns i kommunens verksamheter. Att kommunen har en god måluppfyllelse är en förutsättning för att nå visionen.

Barn- och utbildningsförvaltningen bidrar till visionsarbetet genom att arbeta för en utbildning av hög kvalitet som baserar sig på forskning och beprövad erfarenhet, oavsett skolform eller var i kommunen en person bor. I förvaltningens pedagogiska plattform tydliggörs vad varje barn ska möta i verksamheten varje dag. Plattformen anger också vilken pedagogisk miljö som ska råda. Omtanke om alla barn, mångfald i bred bemärkelse, mod att ha höga förväntningar och driv att kraftfullt föra utvecklingen framåt kommer tydligt till uttryck i den pedagogiska plattformen.

Barn- och utbildningsförvaltningen arbetar för att sprida goda exempel och allt arbete ska vara synligt för andra. Därför skapas förutsättningar för medarbetare att dela med sig av sina erfarenheter till kollegor, invånare och andra kommuner, bland annat genom att delta vid olika mässor och via pedagoghuddinge.se. Huddinge är unikt med den avsevärda koncentration av kunskapsintensiva verksamheter som finns genom högskolor, universitet och forskning. Detta tas tillvara på genom ett nära samarbete med högskolor och universitet.

Huddinge är en expansiv kommun med en hög utvecklingstakt. Barn- och utbildningsförvaltningen arbetar aktivt för att bidra till att planeringen av förskolor ska ligga i fas med kommunens prognostiserade befolkningsutveckling och ambitioner för bostadsbyggande. Målet är att fler ska få sitt förstahandsval tillgodosett gällande val av förskola.

Uppföljning

Arbetet med den pedagogiska plattformen bedöms ha fortlöpt under året med insatser på både central nivå och på enhetsnivå. Uppföljning sker inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet och de utvärderingar som gjorts visar att enheterna kommit olika långt i sitt arbete med att få plattformen att genomsyra verksamheten. Innehållet i plattformen är sedan år 2018 en del av lönekriterierna inom förvaltningen.

Erfarenhetsutbyte understött genom exempelvis pedagoghuddinge.se och Huddinge Visar har fortsatt under året. Likaså har övningsskoleprojekt i samarbete med Södertörns högskola fortlöpt. Det långsiktiga målet med övningsskoleprojektet är att kunna sprida viktiga erfarenheter till samtliga förskolor i kommunen i syfte att utveckla kvaliteten på den verksamhetsförlagda delen av utbildningen. Insatsen bedöms också vara en viktig faktor i rekryteringsarbetet till förskolorna.

I kommunen pågår ett aktivt arbete med att korta ledtider och klargöra gränssnitt mellan olika aktörer för att säkerställa att lokalförsörjningen fortlöper effektivt och kvalitets säkert. Förvaltningen deltar i detta arbete och har även tillsatt en tjänst som lokalsamordnare i syfte att agera länk gällande lokalfrågor såväl internt inom förvaltningen som gentemot andra aktörer. Uppdraget innefattar även att arbeta fram effektiva och kvalitetssäkrade processer för nämndens delar av lokalförsörjningsprocessen. Under året har tematiska strategier för förskolenämndens lokalförsörjning tagits fram. Dessa beslutades av nämnden i december 2018.

Förskolenämndens mål och resultat

☐ Bra att leva och bo

Den samlade måluppfyllelsen bedöms som god. Omdömet motiveras av en hög andel vårdnadshavare som fått sitt förstahandsval till förskola. Likaså har utfört arbete kring jämlikhet legat i linje med vad som planerats för. Insatser kring ökad delaktighet har också fortlöpt under året men vissa åtgärder har fått framåtskjuten tidsplan. Nöjdhet med bemötandet med kommunen och valfriheten av verksamhets-regi bedöms som likvärdig föregående år.

⊕ Utbyggd samhällsservice i takt med bostadsbyggandet

Måluppfyllelsen bedöms som mycket god. Omdömet motiveras av att en hög andel vårdnadshavare har erhållit sitt förstahandsval av förskola under året. Utfallet har också ökat markant i relation till föregående år. Tematiska strategier för förskolans lokalförsörjning är framtagna.

Huddinge är en expansiv kommun med en hög utvecklingstakt, vilket påverkar behovet av och tillgången till antal förskoleplatser i kommunen. Barn- och utbildningsförvaltningen arbetar aktivt för att bidra till att planeringen av förskolor och skolor ska ligga i fas med kommunens prognostiserade befolkningsutveckling och ambitioner för bostadsbyggande. Målet är att fler ska få sitt förstahandsval tillgodosett. Ambitionen är dessutom att barnen ska ha nära till sin förskola. För att klara detta behöver den kommungemensamma processen för samhällsplanering vidareutvecklas och att ansvar inom processen klargörs.

Under året har en lokalsamordnare rekryterats på förvaltningen i syfte att agera länk gällande lokalfrågor såväl internt inom förvaltningen som gentemot andra aktörer. Uppdraget innefattar även att arbeta fram effektiva och kvalitets-säkrade processer för förvaltningens delar av lokalförsörjningsprocessen.

Som ytterligare en del i arbetet med lokalförsörjningsprocessen har förvaltningen i samarbete med representanter från nämnden och huvudskyddsombud, under året arbetat fram tematiska strategier för förskolenämndens lokalförsörjning. De tematiska strategierna fastställdes vid förskolenämndens sammanträde i december. Nästa steg blir att fastställa standardiserade funktionsprogram som beskriver hur en förskola kan byggas baserat på nämndens tematiska strategier. Detta arbete kommer att fortlöpa under år 2019.

Andelen som fått sitt förstahandsval				
	2015	2016	2017	2018
Förskolan (kommunala och fristående)	69	81	82	94

Kommentar utfall:

Servicegraden ökade med 12 procentenheter mellan december 2017 och december 2018. Detta till följd av att flertalet förskolor möjliggjort för ytterligare en inskolningsperiod under senhösten. Likaså var antalet barn i kö färre än prognosticerat, vilket sammantaget bidrog till att fler familjer kunde erbjudas sitt förstahandsval.

≈ Ökad delaktighet

Måluppfyllelsen bedöms som godtagbar. Omdömet motiveras av att det fortlöpande arbetet med att göra barn och vårdnadshavare delaktiga i verksamheter har pågått samt att ett fortsatt utvecklingsfokus ligger på webb och sociala medier. Däremot har kanalstrategin för förskolornas kommunikationsarbete behövt omprioriteras till nästa år.

Huddinge kommun ska utveckla arbetet med att göra invånare och brukare mer delaktiga. I enlighet med läroplanen arbetar barn- och utbildningsförvaltningen med att göra barn och vårdnadshavare delaktiga på många olika sätt. Vårdnadshavare ges exempelvis möjligheten att lämna synpunkter på verksamheten via en enkät och vårdnadshavarnas svar används aktivt i huvudmannens och förskolornas systematiska kvalitetsarbete. Barnens röster görs hörda genom bland annat barnintervjuer och pedagogisk dokumentation. Se även målet Utbildning med hög kvalitet och Systematisk kvalitetsutveckling.

Arbetet med att öka kommunens närvaro i sociala medier och andra digitala kanaler har pågått enligt plan under året. Tidsplanen för att ta fram en strategi för vilka kanaler förskoleverksamheten ska använda för sin kommunikation i sociala medier och digitala kanaler m.fl. har reviderats och kommer att ske under kommande år.

☐ Ökad jämlikhet

Måluppfyllelsen bedöms som god. Omdömet motiveras av att det pågår ett vardagsnära arbete i frågor gällande jämställdhet och likvärdigt bemötande. Särskilda insatser har vidtagits för att möta upp ny lagstiftning inom ramen för kommunens ansvar som finskt förvaltningsområde.

Kommunen ska vara ett föredöme i arbetet för mänskliga rättigheter och människors lika värde samt i att skapa ett samhälle fritt från diskriminering. Förvaltningen bryter ner resultat där det är möjligt och relevant utifrån ett köns- och områdesperspektiv för att upptäcka omotiverade skillnader och vidta nödvändiga åtgärder. Alla anställda inom kommunen ska vara orienterade i jämlikhetsfrågor, diskrimineringslagstiftning och normkritik. Inom förskoleverksamheten finns två pedagoger med ansvar för fortbildning inom området på del av tjänst.

Kommunen ska värna om grundskyddet för samtliga nationella minoriteter. Huddinge kommun är ett finskt förvaltningsområde utifrån lagstiftningen om nationella minoriteter och i kommunen finns en finsk förskoleavdelning för de vårdnadshavare som önskar att del av förskoleundervisningen bedrivs på finska. Förvaltningen har under året vidtagit åtgärder för att möta upp kommande års ny förstärkt lagstiftning inom området.

Effektiva och evidensbaserade arbetssätt ska användas i förskolorna så att tidig upptäckt och förhindrande av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling kan göras. Alla förskolor har en plan mot kränkande behandling som årligen utvärderas och upprättas på nytt. Skollagen, diskrimineringslagen och Skolverkets allmänna råd är utgångspunkt för detta arbete och planer och dokumentering revideras därefter. Förvaltningen följer lagstiftningen gällande tillgänglighet.

➡ Ökad nöjdhet med bemötandet vid kontakt med kommunen

Måluppfyllelsen bedöms som god. Omdömet motiveras av att en hög tillgänglighet för medborgare, aktivt arbete att sammanställa målgruppsorienterad information på hemsidan och att ca nio av tio vårdnadshavare bedömer att kontakten mellan förskolorna och hemmet är god.

Alla medarbetare har en viktig roll i arbetet att nå kommunens vision genom att bemöta invånare och brukare på ett professionellt och vänligt sätt. Det ska vara lätt att komma i kontakt med tjänstemän eller politiker i kommunen och få snabb och korrekt respons. Förskoleavdelningen inom kommunen besvarar dagligen e-post och brev. Måndag till torsdag, två timmar per dag, finns också bemanning för mottagande av samtal från medborgare och vårdnadshavare kring förskolor och förskoleplaceringar.

Förvaltningen arbetar aktivt för att kommunens webbplats ska ge bra och tydlig målgruppsorienterad information om den kommunala förskoleverksamheten och beslutsprocessen samt vart personer ska vända sig i olika frågor. På kommunens hemsida finns också möjligheten att utföra administrativa ärenden, jämföra förskolor, lämna synpunkter och

klagomål. I syfte att förbättra servicen fortsätter arbetet med att ta fram smarta e-tjänster och applikationer.

Av den senaste sammanställda föräldraenkäten framgår att samverkan mellan förskola och hem upplevs fungera bra. 87 procent av vårdnadshavarna upplever sig få den information om verksamheten som de anser sig behöva samt att de känner sig välkomna att ställa frågor och lämna synpunkter. Se även avsnittet Utbildning med hög kvalitet.

➡ Ökad valfrihet

Måluppfyllelsen bedöms som god. Omdömet motiveras av att åtgärder har vidtagits både till att öka samarbetet med befintliga fristående verksamheter och att det finns ett tydligt politiskt mål kring andel fristående verksamhet per kommun i Huddinge kommun. Tillsyn av fristående verksamhet har skett enligt plan och insatser har gjorts kring ny lagstiftning gällande ägar- och ledningsprövning.

Valfrihet kan till exempel innebära att det finns flera verksamhetsalternativ att välja mellan, med olika profiler och/eller utförare. Alla förskolor redovisas idag i kommunens jämförservice för att underlätta för medborgare att göra medvetna val. En växande kommun innebär att flera privata aktörer behöver beredas möjlighet att bygga och driva förskolor. Strävan är att i alla delar av kommunen ska det finnas goda möjligheter att välja kommunala såväl som fristående alternativ. I mål och budget 2019 framgår att hälften av alla nya verksamheter ska byggas och drivas i fristående regi.

Barn- och utbildningsförvaltningen bidrar till att öka valfriheten bland annat genom att skapa goda förutsättningar för fristående aktörer att etablera sig inom utbildningsområdet i Huddinge. Detta görs genom tydlig och lättillgänglig information och ett samarbete med såväl intressenter som befintliga fristående aktörer.

Behovet av att samarbeta med fristående förskolor är stort, dels för att öka antalet förskoleplatser i Huddinge kommun i samband med att kommunen växer och dels för att stimulera till ökad valfrihet av verksamhetsform. Under 2018 har de dialogmöten som sker mellan Huddinge Kommun och de fristående verksamheterna strukturerats upp och fyllts med ett tydligt innehåll. En ny verksamhetscontroller med särskilt ansvar för tillsyn av fristående verksamheter har anställts. Denne har ett uttalat uppdrag att vara tillgänglig och skapa effektiva processer i möte med de fristående aktörerna.

Tillsyn av fristående förskolor sker vid ansökan om start av fristående verksamhet, vid nystart, vid ansökan om verksamhetsförändring och i samband med inkomna klagomål till förvaltningen. Vid dessa tillfällen kontrolleras att verksamheten uppfyller de krav som angavs i samband med god-

kännandet och rätt till bidrag samt att skollagen och läroplanen följs. Per den 31 december år 2018 har regelbunden tillsyn av tre fristående förskolor genomförts. Tillsyn i samband med ansökan har genomförts på en fristående förskola och fyra fristående pedagogiska omsorgsverksamheter. Tillsyn i samband med verksamhetsförändring har genomförts på nio fristående förskolor och tretton pedagogisk omsorgsverksamhet. Tillsyn i samband med klagomål har genomförts vid sju tillfällen i fristående förskola och vid ett tillfälle i fristående pedagogisk omsorgsverksamhet.

Den 8:e juni 2018 tog Riksdagen ställning till två betänkanden kopplat till regeringens välfärdsutredning ”Ordning och reda i välfärden SOU 2016:78”. Enligt detta beslut ska kommunerna ha tillstånds- och tillsynsansvar för fristående förskolor och vissa fritidshem och pröva om ägare och ledare uppfyller kraven på insikt, lämplighet och ekonomiska förutsättningar. En motion om att flytta ansvaret till Skolinspektionen avslogs dock. Likaså avslogs en reglering av

vinsterna i välfärden. Per den 1 januari 2019 gäller de nya reglerna. Kommunerna förväntas nu ta beslut om avgiftsnivå för att pröva en ansökan om godkännande som huvudman, vilket kommunfullmäktige kommer att göra under år 2019. Till grund för detta beslut har under hösten en utredning pågått kring avgiftsnivåer och riktlinjer för ansökningsprocessen utifrån ägar- och ledningsprövningen i skollagen.

Andel förskolebarn i fristående förskola och pedagogisk omsorg *				
	2015	2016	2017	2018
Förskolebarn (%)	25,2	24,2	25,3	-

Utfall för år 2018 presenteras av Skolverket i april 2019.

Kommentar utfall:

Andel förskolebarn i enskild regi har ökat något i relation till föregående mättillfälle, men ligger kvar runt en fjärdedel av platserna precis som tidigare år. En faktor som påverkar utfallet är antal tillgängliga platser på fristående enheter.

≈ Utbildning med hög kvalitet

Den sammanvägda måluppfyllelsen bedöms som godtagbar. Omdömet motiveras av att de kommunala förskolorna i grunden bedriver verksamhet i linje med nationella styrdokument och kommunala mål men att den ekonomiska situation som råder inom förskolans verksamhet lett till en stagnation av den pedagogiska utvecklingen. Omsorgen är fortsatt god men åtgärder behöver vidtas och förutsättningar behöver skapas för att möjliggöra ökad måluppfyllnad inom ramen för förskolans undervisningsuppdag. Vårdnadshavarnas nöjdhet med förskolan har sjunkit från föregående år men ligger fortfarande på en hög nivå. Särskilda insatser inom de prioriterade områdena språk och IT har fortlöpt under året, men insatser inom matematik är fortsatt begränsad. Även arbetet med den pedagogiska plattformen har fortlöpt. Ett av två utvecklingsåtaganden har genomförts.

Fler elever ska nå en gymnasieexamen inom tre år. För att lyckas med detta behöver tidiga insatser prioriteras och ett medvetet arbete ske för att säkra likvärdigheten mellan och inom förskolor och skolor. Kommunens förskolor, grundskolor, gymnasieskolor och vuxenutbildning utgör grunden för det livslånga lärandet. Utbildningsnämnderna ska prioritera samverkan sinsemellan utifrån en gemensam syn på kunskap, utveckling och lärande. Barn- och utbildningsförvaltningen ska arbeta för att öka likvärdigheten mellan kommunens olika förskolor. Detta ställer höga krav på en individanpassad undervisning där alla barn får det stöd och stimulans som de behöver. Förvaltningen arbetar ständigt för att förbättra och utveckla undervisningen, lärmiljön och den pedagogiska ledningen av verksamheterna. Den pedagogiska plattformen anger riktningen för detta arbete.

Därutöver har tre gemensamma fokusområden för alla skolformer identifierats; språkutveckling, matematik och IT i undervisningen. Inom dessa områden görs riktade insatser för att barn och elever ska få goda förutsättningar att nå läroplansmålen.

För att nå framgång arbetar förvaltningen medvetet med att lyfta fram goda exempel från verksamheterna, samt verkar för att utveckla ett kollegialt samarbete och en reflektionskultur. Ett forum för detta är den årligen återkommande utbildningsmässan Huddinge Visar och ett annat är Pedagog Huddinge, som är en webbplats för inspiration och erfarenhetsutbyte mellan Huddinges pedagoger. Utbildningen i kommunen ska utgå från forskning och beprövad erfarenhet. För att skapa en god växelverkan mellan utbildningsverksamheterna och akademierna sker samarbete med högskolor och universitet.

En utbildning med hög kvalitet uppnås genom att synliggöra och systematiskt utveckla Huddinges alla pedagogiska verksamheter. Fokus ska ligga på att förstärka och lyfta de förskolor som upplevs befinna sig i en sämre situation inom de olika kvalitetsområdena. Barn- och utbildningsförvaltningen har ett systematiskt kvalitetsarbete där bland annat barnens och vårdnadshavarnas upplevelse av utbildningen ligger till grund för kontinuerlig verksamhetsutveckling.

Förskolans nationella mål beskrivs i skollagen och förskolans läroplan. Det är inget som hindrar att huvudmannen formulerar och följer upp egna mål inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet så länge de inte strider mot de nationella målen. Det är dock viktigt att tydliggöra hur de stat-

liga och kommunala målen hänger samman. Därför redovisas här en översikt hur förskolenämndens mål för år 2018 sorteras under rubriker i förskolans läroplan:

Normer och värden

- Alla barn är trygga i sin förskolemiljö.
- Alla barn behandlas likvärdigt oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller livsvillkor.

Barns inflytande

- Alla barn har med stigande ålder ökat inflytande över sitt lärande och det pedagogiska arbetet i förskolan.

Utveckling och lärande

- Alla förskolor har en pedagogisk verksamhet som stimulerar och utmanar barnen i deras utveckling och lärande.
- Alla barn i behov av särskilt stöd har handlingsplan som stödjer deras utveckling och lärande.

Förskola och hem

- Fler nöjda med förskola.
- Ökad delaktighet.

Målen följs upp i samband med det systematiska kvalitetsarbetet som beskrivs under avsnittet "Systematisk kvalitetsutveckling". Utfallet kommenteras kort senare i detta avsnitt.

Barn- och utbildningsförvaltningens strategier för förbättrad måluppfyllelse

Enligt aktuell skolforskning är professionella pedagoger och skolledare avgörande för utbildningens kvalitet. För att ytterligare stödja barns utveckling och lärande behövs goda lärmiljöer skapas. Barn- och utbildningsförvaltningen har tagit fram en pedagogisk plattform för att tydliggöra vilka förväntningar som läggs på en professionell pedagog och skolledare samt hur en stödjande lärmiljö ska utformas. Utöver arbetet med den pedagogiska plattformen har förvaltningen de senaste åren också haft ett särskilt fokus på tre prioriterade områden: språkutveckling, matematik och IT i undervisningen.

Pedagogisk plattform

Alla barn ska mötas av höga förväntningar i förskolan. Barnen ska också utmanas och få det stöd de behöver för att utveckla sin fulla potential. För att lyckas krävs det skickliga pedagoger och professionella skolledare. Den pedagogiska plattformen förmedlar ett grundläggande förhållningssätt och vad som förväntas av pedagoger och skolledare som arbetar i Huddinge kommun. Den anger även hur en stödjande

lärmiljö ska vara för att barn ska få möjlighet att utvecklas maximalt. Syftet är att bidra till att alla barn har en likvärdig utbildning av hög kvalitet.

Arbetet är prioriterat och förvaltningens ledningsgrupp ska vara synliga som ansvarstagare. Under den senaste treårsperioden har ett implementeringsarbete skett. Detta har främst syftat till att göra plattformen känd bland personalen i kommunens förskolor och skolor. Nu är uppdraget att innehållet ska integreras i verksamheternas arbete. Detta anses vara uppnått när förskolechefer och pedagoger har en samsyn kring uppdraget och kan beskriva hur och varför arbete bedrivs utifrån plattformens kännetecken och vilka resultat det ger. Verksamheten ska genomsyras av innehållet och därför kommer även lönekriterier för barn- och utbildningsförvaltningens personal att spegla detta.

Utvecklingsåtagande

- Systematiskt och målmedvetet arbeta för att den pedagogiska plattformen integreras i verksamheternas vardagliga arbete.

Uppföljning: Genomfört

Genomsnittlig helhetsbedömning av arbetet med den pedagogiska plattformen		
	2017	2018
Medelvärde (1-10)	6,6	6,5
Genomsnittlig bedömning av uppnådd samsyn kring vad den pedagogiska plattformen innebär		
	2017	2018
Medelvärde (1-10)	5,8	6,5

Den pedagogiska plattformen är en obligatorisk del av alla förskolors arbete samt en del av det systematiska kvalitetsarbetet. För att säkerställa att plattformen är integrerad i samtliga verksamheter ska verksamheterna besvara ett antal frågor gällande deras arbete med den pedagogiska plattformen i dokumentet för systematiskt kvalitetsarbete. Denna uppföljning har enligt plan skett under hösten. Av uppföljningen framgår att fortsatta insatser har under året skett för att implementera den pedagogiska plattformen. Samtidigt framgår ett behov av att se över den i relation till forskning kopplat till förskolans verksamhet och till reviderad läroplan.

Språkutveckling

Alla pedagoger har uppdraget att stötta barns utveckling mot ett rikt och nyanserat språk. Förskolornas material för det språkutvecklande arbetet, Utforska språken, är klart och ett förankringsarbete pågår. Inom ramen för Utforska språken fastställs strategier för arbete kring modersmålsstöd och flerspråkighet.

Ett gemensamt arbetsområde för alla förskolor vad gäller det språkliga arbetet är att arbeta med att synliggöra nyckelbegrepp i vardagen samt att pedagogerna ska möta barn och vårdnadshavare med ett transkulturellt förhållningssätt som redan resulterat i att många barn nu uttrycker sig på andra språk än sitt modersmål. Även leken på förskolan har på många håll blivit flerspråkig. Barn lär sig ord och begrepp från varandras modersmål som de sedan använder i leken parallellt med det svenska språket.

Arbetet med att stärka de pedagogiska miljöerna avseende barns möjligheter att bli tecken- och symbolskapare pågår. Genom att berika miljöerna med olika typer av tecken och symboler som barnen kan undersöka skapas en nyfikenhet bland barnen att uttrycka sig skriftligen. I detta arbete visar redan de allra yngsta barnen en stor nyfikenhet för att skapa bokstäver och tecken.

För att stärka likvärdigheten inom alla skolformer och ge alla barn och elever chans att utveckla sin språkliga förmåga har förvaltningen tagit fram en språkplan. Språkplanen är ett ramverk för det språk- och kunskapsutvecklande arbetet i Huddinges skolverksamhet, från förskola till gymnasiet, och ska bidra till en ökad kunskap och förståelse mellan dessa skolformer. Syftet är säkerställa att alla barn och elever i Huddinge kommuns förskolor och skolor ges likvärdiga förutsättningar att utveckla sitt språk. Genom att stärka lärares och pedagogers insikt och kunskap om språk- och kunskapsutvecklande arbete främjas en tydlig språklig progression och övergångar mellan skolformernas underlättas.

Utvecklingsåtagande

- Implementera den förvaltningsövergripande språkplanen.

Uppföljning: Genomfört

En arbetsgrupp med representanter från alla skolformer har utarbetat en språkplan. Efter att språkplanen under året varit på remiss till samtliga förskolechefer och rektorer godkände förvaltningens ledningsgrupp i september 2018 den för förskolans del. Språkplanen kommer att följas upp inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Implementeringen är påbörjad.

Matematikutveckling

Matematik är fortsatt en begränsande faktor för elevers möjlighet att nå en gymnasieexamen. Redan i förskolan läggs grunden för barns matematiska kunskaper och är därmed ett fortsatt prioriterat område för förskolan. För att skapa en större likvärdighet kring matematik pågår ett arbete med att ta fram av ett stödmaterial som ska ligga till grund för arbetet med matematik på förskolorna.

Fortbildningsinsatser kommer också att behövas men då förskolorna har begränsad ekonomisk möjlighet att ta in vikarier för att täcka upp ordinarie personals frånvaro kommer detta att påverka takten för matematikutvecklingen i förskolan.

IT i undervisningen

Förskolan ska utveckla barnens förmåga att använda digitala verktyg för att kommunicera och att använda i skapande verksamhet. Arbetet med digitalisering i utbildningen är på väg in i en ny fas i och med att regeringen nu fattat beslut om en reviderad läroplan för förskolan med skrivningar kring digitalisering i undervisningen. Läroplanen träder i kraft 1 juli 2019. Förvaltningen har påbörjat ett arbete med att analysera skrivningarna i styrdokumentet i syfte att stödja enheterna i det relativt omfattande kompetensutvecklingsarbetet som behövs för att möta upp de nya kraven. Både en plan för kompetensutveckling för pedagoger men också en plan för inköp av digitala verktyg kommer att behöva upprättas i samband med detta.

Övergång till förskoleklass och till fritidshem

En revidering av läroplanerna för förskolan och grundskolan har skett gällande övergången mellan förskola och förskoleklass och fritidshem. I den nya texten har det förtydligats att de berörda skolformerna och fritidshemmet ska utbyta kunskaper, erfarenheter och information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i barnens utveckling och lärande. Samarbetsformer för att förbereda barnen och deras vårdnadshavare inför övergången är av stor vikt. Barn i behov av särskilt stöd är en prioriterad grupp vars övergång behöver ägnas särskild uppmärksamhet.

Utvecklingsåtagande

- Förvaltningen åtar sig att implementera förändringen i läroplanerna gällande övergången mellan förskola och förskoleklass.

Uppföljning: Avviker från plan

Inom förvaltningen har en rutin för informationsöverföring av barns stödbehov mellan förskola och förskoleklass fastställts. Rutinen följer den av Skolverket föreslagna modell i stödmaterialen ”Övergångar inom och mellan skolor och skolformer” och bedöms efterlevas.

Med anledning av revideringen i läroplanerna ska förvaltningen dock se över möjligheten för förbättrade former för samverkan och samarbete mellan de olika skolformerna i syfte att förstärka progression i barnen/elevernas utveckling och lärande. I arbetet med detta ska representanter från de olika skolformerna ingå. Åtagandet har dock inte kunnat prioriteras under året.

Frågan är dock viktig och i kommande års verksamhetsplan ska satsningar göras på det systematiska kvalitetsarbetet i syfte att förbättra möjligheterna för uppföljning av barns utveckling och lärande på individnivå, vilket bedöms kunna förbättra förutsättningarna för övergångar mellan skolformer.

Mål kopplat till läroplanen

Den sammanvägda måluppfyllelsen bedöms som godtagbar. Omdömet motiveras av att de kommunala förskolorna i grunden bedriver verksamhet i linje med nationella styrdokument och kommunala mål men att det ekonomiska situation som råder inom förskolans verksamhet hämmat den pedagogiska utvecklingen. Trygghet och omsorg bedöms fortsatt vara god men förskolorna behöver vidta åtgärder och beredas möjlighet för ökad måluppfyllnad inom ramen för förskolans undervisningsuppgifter.

Förskolans kvalitet ska enligt skollagen kontinuerligt och systematiskt dokumenteras, följas upp, utvärderas och utvecklas. Syftet med utvärderingen är att få kunskap om hur förskolans kvalitet, det vill säga hur verksamhetens organisation, innehåll och genomförande kan utvecklas så att varje barn får bästa möjliga förutsättningar att utvecklas och lära. Hur förvaltningen valt att lägga upp detta arbete beskrivs under målet Systematiskt planera, följa upp och förbättra i avsnittet Systematiskt kvalitetsutveckling.

Inledningsvis kommenteras här kort förskolornas förutsättningar för undervisning och omsorg i form av pedagogernas utbildningsnivå och barngruppernas storlek (strukturkvalitet). Därefter kommenteras måluppfyllnad av nämndens mål kopplat till förskolans läroplan. Under målet Ökad nöjdhet med förskolan redogörs för vårdnadshavarnas upplevda nöjdhet med de kommunala förskolornas verksamhet utifrån den senaste föräldraenkät som genomförts. Kommunal pedagogisk omsorg kommenteras under avsnittet God omsorg för individen.

Strukturkvalitet

Utbildningsnivå, kommunal regi				
	2015	2016	2017	Länet 2017
Andel årsarbetare med förskollärläggimation	-	28	29	30
Andel årsarbetare med pedagogisk högskoleexamen	29	28	31	32
Andel årsarbetare utan utbildning för arbete med barn	34	37	37	39

Barngruppernas storlek, kommunal regi				
	2015	2016	2017	Länet 2017
Antal barn per avdelning	17,4	17,0	16,9	15,8
Antal barn per småbarns-avdelning	15,0	14,4	14,3	13,3

Personaltäthet, kommunal regi				
	2015	2016	2017	Länet 2017
Antal barn per årsarbetare	5,6	5,3	5,1	5,1

Ovanstående är uppgifter från Skolverket och är de senaste officiella och jämförbara utfall som finns tillgängliga. Utfall för år 2018 presenteras i maj 2019 av Skolverket.

Kommentar utfall:

Det krävs förskollärläggimation för att ansvara för det pedagogiska arbetet i förskolan. Bland de kommunala enheterna har behörigheten ökat något mellan de två senaste årens mätningar. Likaså har andelen personal med pedagogisk högskoleexamen ökat. Andelen personal utan utbildning för arbete med barn ligger kvar på samma nivå och ligger under snittet för länet.

Skolverket har fastställt ett riktmärke för antal barn i en barngrupp i förskolan till 6-12 för barn i åldern 1-3 år respektive 9-15 för barn i åldern 4-5 år. Skolverket markerar dock att riktmärket ska tolkas som något att förhålla sig till och ska inte ses som statistiskt, det vill säga det kan således vara både färre eller fler barn i en barngrupp än vad riktmärket anger. Riktmärket måste relateras till ett antal faktorer såsom personalens utbildning och kompetens, personaltäthet, barngruppens sammansättning, socioekonomiskt upptagningsområde, antal barn i behov av särskilt stöd samt förskolans fysiska miljö. Likaså har förskolorna i ansvar utifrån kommunallag att ha en ekonomi i balans samt att skriva in barn i verksamheten utifrån det omsorgsbehov som vårdnadshavare har för sina barn i enlighet med skollagen.

De kommunala förskolorna har i snitt större barngrupper än i Stockholms län utifrån år 2017 års utfall. I Riket var det år 2017 i snitt 15,8 barn per avdelning och 13,3 barn per småbarns-avdelning. Snittet för Huddinge kommun, Stockholms län och Riket övergår därmed alla Skolverkets riktmärken, vilket visar på en utmaning för samtliga kommuner att uppnå dessa barngruppsstorlekar.

Samtidigt ligger Huddinge kommun på snittet för personaltäthet i länet. Enligt utdrag från Skolverkets databas Jämförelsetal visar det sig att endast fyra kommuner har högre personaltäthet i Stockholms län.

Det går inte att utläsa förskolornas kvalitativa utförande av förskolans uppdrag med hjälp av endast nyckeltal som här rör till barngruppernas storlek. Det går heller inte att utläsa trivsel bland barn och hur väl omsorgen upplevs utifrån nyckeltalen. Antalet barn per förskola, avdelning och grupp är en fråga som, precis som Skolverket markerar, befinner sig i ett komplext sammanhang.

Däremot är det viktigt för kommunen och förvaltningen att följa nyckeltalen som en indikation, bland många, på förskolornas verksamhet och kvalitet. Viktigt fortsatt arbete är det systematiska kvalitetsarbetet för att kunna följa förskolornas utförande av sitt uppdrag och barnens utveckling i verksamheten, vilket kommenteras i kommande stycke.

Nämndmål kopplat till läroplanen

Samtliga förskolechefer har redogjort för sina verksamhetens målnuppfyllnad under året. Utifrån dessa redogörelser fortgår arbetet enligt plan och förskolorna bedöms leva upp till nationella styrdokument. Ett orosmoment är dock den ekonomiska situation som de kommunala förskolorna befinner sig i. Nämndmålen kommenteras kort här nedan.

☑ *Alla barn är trygga i sin förskolemiljö*

För att få fram indikatorer för barns trygghet på förskolan genomförs barnintervjuer på förskolorna och förskolecheferna gör även egna bedömningar av målnuppfyllnad och värderingar av den egna verksamheten. Uppföljningarna indikerar en fortsatt generell hög trygghet på förskolorna.

Samtidigt vittnar förskolorna om problem med att rekrytera utbildad personal, hög personalomsättning till följd av konkurrensutsatt arbetsmarknad och längre vistelsetider bland barnen. Det blir därför extra viktigt att följa denna utveckling för att säkra upp barnens upplevda trygghet på förskolan.

☑ *Alla barn behandlas likvärdigt oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller livsvillkor*

Arbetet med att medvetandegöra olika normer i förskolans verksamheter fortgår. Likaså fortlöper förskolornas arbete mot diskriminering och kränkande behandling. Flera förskolechefer gör bedömningen att medvetandegraden gällande normkritiskt förhållningssätt och könsneutralt material har ökat bland pedagogerna.

Incidenter utreds med stöd av förvaltningens utredningsunderlag Strukturstöd vid misstanke om diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Rapporter och åtgärder följs upp av förvaltningen och presenteras årligen för förskolenämnden.

⌚ *Alla barn har med stigande ålder ökat inflytande över sitt lärande och det pedagogiska arbetet i förskolan*

Barns sociala utveckling förutsätter att de alltefter förmåga får ta ansvar för sina egna handlingar och miljön i förskolan. De behov och intressen som barnen själva på olika sätt ger uttryck för bör ligga till grund för undervisningen samt av utformningen av miljön så väl inne som utomhus.

Då tidigare mätningar visat på en tydlig sänkning av andelen förskolechefer som anser att förskolans arbetsformer utvecklats så att barnens aktiva inflytande gynnas har flera chefer valt att vidta åtgärder för att förbättra målnuppfyllelsen. Åtgärderna har handlat om att skapa delaktighet i dokumentations- och reflektionsarbetet samt i utformning av miljö och verksamhet. Detta utgör samtidigt deleffekter vid arbete med pedagogisk dokumentation. Andra åtgärder handlar om att arbeta mer i mindre grupper för att skapa bättre förutsättningar för att fånga barnens tankar och idéer. Flera förskolechefer beskriver att arbete pågår för att utveckla metoderna för att göra barnens röst hörd.

Förskolans tidigare barnintervjuer har visat att barnen upplever förskolan som rolig och lärorik. Barnen har berättat att de mest intressanta miljöerna och materialen är de som är öppna, rika, inte finns hemma och som leder till socialt samspel med andra barn. Flertalet förskolechefer uppger även att i samband med arbetet med den pedagogiska plattformen har lärmiljöer hamnat mer i fokus, både ute- och inomhus. Vad dessa lärmiljöer innefattar behöver dock konkretiseras ytterligare varför ett arbete med att ta fram gemensamma indikatorer för den pedagogiska miljön har initierats under året mellan förvaltningen och förskolecheferna.

En utmaning för utvecklandet av detta mål är det rådande ekonomiska läget i förskolorna och svårigheterna med att rekrytera utbildad personal. Med fler personal utan utbildning för arbete med barn i personalstyrkan och ökad vistelsetid bland barnen blir det svårare för pedagogerna att leva upp till läroplanen mål att låta barnens intresse och behov ligga till grund för utformningen av miljö och planeringen av den pedagogiska verksamheten. Likaså begränsas förskolornas kapacitet att inhandla pedagogiskt material och digitala verktyg vilket påverkar barns möjligheter att vara delaktiga och utforskande negativt. Många förskolor är slitna och behöver byta ut sin inredning, vilket inte kan prioriteras i detta läge.

⌚ *Alla förskolor har en pedagogisk verksamhet som stimulerar och utmanar barnen i deras utveckling och lärande*

Även om balansen mellan omsorg och lärande bedöms ha förbättrats under de senaste åren har tidigare uppföljningar och forskning också visat att möjligheten till fokus på läran-

defrågorna i hög grad påverkas av bemanning och kompetens bland personalen. Konkurrensen om personal till förskolan mellan storstadskommunerna har varit påtaglig under många år.

Det finns flera anledningar till detta såsom pensionsavgångar, färre platser till förskolläraryrket, minskat intresse för yrket under en period och inte minst utbyggnaden av bostäder och därmed ett ökat behov av förskolor och bemanning till dessa. De senaste åren har även löne- och förmånskonkurrensen ökat mellan kommunerna och de fristående verksamheterna.

En ökning av antalet sökande till barnskötartjänster fanns under en period men de senaste åren råder även brist på utbildade barnskötare. Rekryteringssvårigheterna har lett till att flera förskolor tvingas anställa medarbetare som saknar utbildning för yrket som vikarier med förhoppning om att de ska söka vidare till utbildningar för arbete med barn. Under flera år har Huddinge erbjudit lärlingsutbildning till barnskötare för medarbetare utan utbildning för arbete med barn.

En av många konsekvenser av rekryteringsläget, men även de ökade kraven i den nya läroplanen som träder i kraft den 1 juli 2019, är att det ställer allt högre krav på det pedagogiska ledarskapet, både hos förskolecheferna och hos förskollärarna. Ett arbete med att definiera vad det pedagogiska ledarskapet innebär för de lika yrkeskategorierna samt vilka förutsättningar detta kräver har påbörjats. Det finns också ett förslag att i samband med en organisationsförändring 1 januari 2020 dela på förskolechefens uppdrag så att förskolechefen får möjlighet att verka som pedagogisk ledare i det dagliga arbetet medan en enhetschef tar hand om frågor som lokaler, rehabilitering, ekonomi m.m.

Förskolecheferna fortsätter att lyfta åtgärder som avser att stärka organisationen generellt. Detta arbete handlar om att skapa och se över strukturer, system och processer som knyter an till nationella styrdokument, pedagogisk plattform och strävan för en likvärdig förskola. Tillsammans med förvaltningen håller förskolecheferna på att ta fram gemensamma strukturer kring det pedagogiska arbetet för de kommunala förskolorna i Huddinge kommun i syfte att stärka likvärdigheten i barns lärprocesser.

När det gäller nämndmålet lärande fokuseras utvecklingsområden och åtgärder liksom tidigare år på att utveckla arbetet med lärmiljöerna och pedagogisk dokumentation. Åtgärder för att utveckla de prioriterade områdena språk och IT har upprättats, men åtgärder om matematik är fortfarande mycket ovanligt. Även här har den ekonomiska situationen begränsat satsningen, både till följd av att personal inte haft möjlighet att gå på fortbildning samt att pedagogiskt material inte kunnat köpas in i så stor utsträckning som behövs.

Alla barn i behov av särskilt stöd har en handlingsplan som stödjer deras utveckling och lärande

Enligt skollagen ska förskolechefen ansvara för att alla barn får det stöd de behöver för sitt lärande och sin utveckling. Barn- och utbildningsförvaltningen bedömer att målgruppen barn i behov av särskilt stöd ökar på förskolorna. Det är något som observerats även i andra kommuner.

Bedömningen är att det finns ett generellt behov av att personal på förskolorna behöver praktisknära fortbildning kring hur förskolans pedagogiska verksamhet kan utformas så att barn som av olika skäl behöver särskilt stöd för sin utveckling erbjuds en god miljö för utveckling, lek och lärande.

I förskoleområdena finns ett fåtal specialpedagoger som jobbar på uppdrag av förskolecheferna. Specialpedagogerna ingår i ett nätverk och får handledning av chefen för förskolans stödverksamhet. Specialpedagogerna erbjuder workshop om verksamhetsutformning och tydliggörande pedagogik i sina respektive områden. De håller även bland annat specialpedagogiskt nätverk eller nätverk för personal som jobbar som resurs till barn med autismdiagnos.

Utbildningsinsatser i tecken som stöd (TAKK) har erbjudits under året. En fortsatt utmaning är att möjliggöra för fler pedagoger att delta på dessa utbildningar samt att säkra att användningen av tecken som stöd sprids bland kollegor på förskolorna.

Alla förskolor som sökt extrastöd i form av tilläggsbelopp behöver bifoga en aktuell handlingsplan som beskriver barnets stödbehov och de aktuella mål som ska nås för att förbättra barnets lärande och utveckling. Om en förskola söker förlängning av tilläggsbelopp ska en utvärdering av tidigare beviljat tilläggsbelopp biläggas ansökan. I denna utvärdering ska uppnådda resultat redovisas och barnets stödbehov till fortsatt tilläggsbelopp ska motiveras. Ett fortsatt utvecklingsområde är att konkretisera målen i handlingsplaner för att tydliggöra de stödinsatser som barnen behöver.

Viktigt framgent blir att systematiskt utvärdera tilläggsbeloppen för att kunna fastställa om tilläggsbeloppen ger väntad effekt. Generellt behöver också insatser vidtas för att höja grundkompetensen kring tydliggörande pedagogik och kunskap om neuropsykiatriska och intellektuella funktionsnedsättningar.

Ökad delaktighet

Vårdnadshavare ges olika möjligheter till delaktighet i förskolan. Detta kan ske genom utvecklingssamtal, deltagande i teman och projekt, deltagande i föräldraråd, föräldramöten och den dagliga kontakten med personalen. Förvaltningen arbetar också med att utveckla en digital lösning för kommunikation mellan förskola och hem. Se även avsnittet Systematisk kvalitetsutveckling.

Majoriteten av alla förskolechefer har formulerat åtgärder för ökad måloppfyllelse inom målområdet Förskola och hem. Främst handlar det om olika sätt att förbättra information och dialog med vårdnadshavarna. Exempel på kanaler för detta är olika forum, möten, sociala medier, informationsbrev, pärmar, dokumentationer och utvecklingssamtal. I flera fall handlar det också om att utveckla strukturstödet till dessa aktiviteter. I andra fall handlar det om att förtydliga informationen om barnens inflytande och/eller lärandemiljöerna.

Under året har fokus legat mycket på ekonomi i balans och som åtgärd har flertalet förskolor medvetet valt att minska antalet insatser för samverkan mellan förskola och hem till förmån för fokus på den pedagogiska verksamheten i vardagen med barnen. Vissa åtgärder har dock vidtagits såsom att konsultera vårdnadshavarna i frågor som exempelvis hur de upplever att utvecklingssamtal, föräldraträffar och informationsbrev fungerar. Även vissa åtgärder inriktade på mer direkt samarbete nämns och då kopplat till arbete med språk, pedagogisk dokumentation och barnens projekt.

Fler nöjda med förskolan

Måloppfyllelsen bedöms som godtagbar. Omdömet motiveras av att andelen nöjda vårdnadshavare med förskolans verksamhet har minskat i förhållande till föregående år. Dock är fortfarande en hög andel nöjda med verksamheten.

I slutet av år 2018 fick vårdnadshavare till barn i Huddinges förskolor möjlighet att lämna synpunkter på verksamheterna via en digital enkät. Svarsfrekvensen var 72,9 % för de kommunala förskolorna, vilket är en ökning med 2,7 procentenheter från år 2017 (70,2 %).

Med stöd av enkätresultaten ska verksamheterna analyseras utifrån hur vårdnadshavarna upplever kvaliteten på den utbildning som bedrivs och hur nöjda de är.

Föräldrar nöjda med sitt barns förskola, kommunal regi				
	2015	2016*	2017	2018
Totalt (%)	89	-	88	85
Flickor	89	-	89	86
Pojkar	88	-	88	85

* Under år 2016 gjordes enkäten om vilket gör att det inte finns något utfall för detta år.

Kommentar utfall:

Vårdnadshavarna är på det stora hela fortsatt nöjda med de kommunala förskolornas arbete. Dock har andelen nöjda minskat med tre procentenheter sedan förra årets mätning.

De allra flesta vårdnadshavare anger att de känner sig trygga med att lämna till barn till förskolan och att de ser att sitt barn trivs. Något fler anger också att de anser att personalen visar engagemang för barnen. På totalen är 91,9 procent av vårdnadshavarna trygga med förskolornas normer och värden (samma som år 2017).

De utfall som fått något sämre resultat i år är kontakten mellan förskola och hem. Något färre vårdnadshavare anser att de har möjlighet att lämna synpunkter och ställa frågor och att de inte får den information som de behöver om förskolans verksamhet. På totalen är 87 procent nöjda med kontakten mellan förskolan och skola (89 procent föregående år).

Likaså har utfallet sjunkit något gällande utveckling och lärande. Något färre anger att undervisningen gör att barnen vill lära sig mer, att pedagogerna är tydliga med målen för undervisningen, att färre barn använder digitala verktyg och att det finns en balans mellan aktiviteter och vila. På totalen är 74,4 procent nöjda med förskolornas insatser kring utveckling och lärande (77,9 procent föregående år).

Utfallet bedöms spegla det ekonomiska läge som förskolorna har befunnit sig i under detta år, med besparingar och färre tillsatta tjänster. Möjligheten att understödja bra kommunikation och samarbete mellan förskola och hemmet har varit mer begränsad under året och detta ger troligen effekter även på hur vårdnadshavarna uppfattar de pedagogiska insatser som skett. Årets effektiviseringar har dock inte gett någon negativ effekt på vårdnadshavarnas bild av den omsorg som förskolorna bedriver och barnens trivsel uppges fortfarande vara hög.

Så trots att utfallet har sjunkit något det senaste året visar ändå enkätresultaten på att vårdnadshavarna överlag är nöjda med förskolans verksamhet. Detta utifrån att 85 procent av vårdnadshavarna bedömer att de kan rekommendera sitt barns förskola.

⇒ Fler i jobb

Den samlade måluppfyllelsen bedöms som god. Omdömet motiveras av att övningskoleprojektet fortlöper enligt plan. Förskolorna har bidragit med feriepraktikplatser. Förvaltningen har vidtagit åtgärder för att stärka samarbetet med fristående aktörer och för att förbättra informationen kring hur fristående kan komma att etablera sig i kommunen. Två av tre åtaganden är genomförda.

⇒ Fler arbetstillfällen

Måluppfyllelsen bedöms som god. Omdömet motiveras av att arbetet med övningskoleprojektet fortlöpt enligt plan och att förskolor har bistått med något fler feriepraktikplatser för unga än föregående år.

Samtliga nämnder ska inom sitt ansvarsområde prioritera insatser som bidrar till ökad sysselsättning och minskad arbetslöshet. Sedan år 2015 ingår Huddinge i ett femårigt övningskoleprojekt tillsammans med Södertörns högskola. Syftet med projektet är att skapa en lärarutbildning med tydligare fokus på professionsutveckling och att förbättra de blivande lärarnas undervisningsförmåga. Att ta emot lärarstudenter är en viktig del i barn- och utbildningsförvaltningens utvecklingsarbete och av stor betydelse för rekryteringen av förskollärare. För förskollärare innebär deltagandet i projektet en stärkt handledarkompetens som kan bidra till att utveckla och stärka den egna undervisningsförmågan. Genom ökade kontakter med högskolans lärare erhålls även tillgång till relevant aktuell forskning.

Fler unga behöver ges en möjlighet till arbetslivserfarenhet och en satsning kring detta i kommunen är feriepraktik. Under sommaren 2018 hade 48 unga en feriepraktikplats inom barnomsorg i kommunen vilket är en ökning med 18 personer i jämförelse med sommaren 2017.

⇒ Fler och växande företag

Måluppfyllelsen bedöms som god. Omdömet motiveras av insatser har vidtagits för att understödja för fristående verksamhet att etablera sig i kommunen och att en plan för samarbete med dessa är framtagen. Beredskapsplanen finns inte på plats då åtagandet grundades på nationella beslut som aldrig togs, men perspektivet återfinns istället i arbetet med att säkra en god lokalförsörjning.

Förskolenämndens främsta kontakt med näringslivet är i mötet med privata aktörer som önskar bedriva förskola eller pedagogisk omsorg i Huddinge kommun. Barn- och utbildningsförvaltningen ska, tillsammans med andra berörda förvaltningar, arbeta aktivt för att fristående aktörer ska vilja etablera sig i Huddinge genom att vara ett stöd i etablerings-

processen, en process som i sig måste vara effektiv och tydlig. Förvaltningen ska också utveckla samarbetsformerna med de aktörer som redan finns i Huddinge. Ansökningar om godkännande och rätt till bidrag behandlas av förskoleinspektör inför nämndbeslut och hanteras kontinuerligt under året.

Utvecklingsåtagande:

- Ta fram en plan för hur barn- och utbildningsförvaltningen arbetar för att underlätta för fristående aktörer att etablera sig i Huddinge.

Uppföljning: Genomfört

Barn- och utbildningsförvaltningen har tillsatt en tjänst med ansvar för kontakten med fristående verksamhet. Denna har även i ansvar att säkerställa aktuell och lättillgänglig information på kommunens hemsida gällande ansökningsförfarandet om att få etablera sig som huvudman i kommunen. I övrigt avvaktar förvaltningen den konkurrensstrategi som ska tas fram vid kommunstyrelsens förvaltning.

Utvecklingsåtagande:

- Ta fram en plan för samarbetet mellan barn- och utbildningsförvaltningen och fristående aktörer.

Uppföljning: Genomfört

Barn- och utbildningsförvaltningen verkar för att etablera ett närmare samarbete med de fristående utbildningsaktörer som är etablerade i kommunen. Under 2018 har träffar med fristående verksamheter genomförts i syfte att föra dialog kring och informera om angelägna frågor. Förvaltningen har också tagit fram en första plan för samverkan med fristående verksamheter, vilket presenterats vid ett av dessa dialogmöten i augusti 2018. Samarbetet kommer att vidareutvecklas under 2019.

Utvecklingsåtagande:

- Ta fram en beredskapsplan för om fristående aktörer väljer att lägga ner sin pedagogiska verksamhet i kommunen.

Uppföljning: Avviker från plan

Förvaltningen har avvaktat nationella beslut kring reglering av vinster i utbildningsväsendet. Den 8:e juni 2018 tog riksdagen beslut om att inte reglera vinsterna för utbildningsaktörer. Förvaltningen ser dock vikten av god beredskap på området och frågan kommer därför finnas med i förvaltningens arbete framåt inom ramen för lokalförsörjningsprocessen.

⇒ God omsorg för individen

Målpuppfyllelsen bedöms som god. Omdömet motiveras av ett fortlöpande arbete med hälso- och trygghetsfrämjande insatser inom förskolans verksamhet och i samarbete med andra instanser.

⇒ Fler upplever god hälsa

Målpuppfyllelsen bedöms som god. Omdömet motiveras av ett fortsatt fokus på hälso- och trygghetsfrämjande insatser inom förskolans verksamhet. Insatser inom ramen för Samkraft och det preventiva arbetet har fortlöpande under året. Öppna förskolans verksamhet är fortsatt välbesökt och samarbetet med familjecentralerna fortlöper.

Bra matvanor, i kombination med framförallt fysisk aktivitet, kan förebygga en rad hälsoproblem och även psykisk ohälsa. Huddinge kommun ska erbjuda god och näringsrik mat, med färre tillsatser, i trevliga och lugna miljöer inom alla verksamheter där måltider serveras.

Barn- och utbildningsförvaltningen har en egen kostenhet som genom Livsmedelsverkets rekommendationer, aktuell forskning inom området och i samarbete med måltidspersonalen på enheterna tar fram menyföreslag med god och näringsrik mat till förskolorna. De produkter som rekommenderas i recepten är i största möjliga mån ekologiskt upphandlade produkter. Detta bidrar till att ekologisk mat i hög utsträckning serveras i kommunens verksamheter och tillsatserna blir färre.

Enligt förskolans läroplan ska barnen i förskolorna erbjudas en väl avvägd dagsrytm där vila och andra aktiviteter vägs samman på ett balanserat sätt. Barnen ska också ges möjlighet till rörelse, lek och andra aktiviteter i såväl planerad miljö som i naturmiljö. För barn i behov av särskilt stöd arbetar förskolorna i nära samarbete med förskolans stödorganisation för tidiga insatser och stöd.

Förskolans verksamheter har utarbetade rutiner om barn riskerar fara illa och ett nära samarbete med socialtjänsten i dessa frågor. Att alla barn har en förtroendefull relation med minst en vuxen i förskolan är en viktig del av det förebyggande arbetet.

Barn- och utbildningsförvaltningen deltar, tillsammans med social- och äldreomsorgsförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen, i kommunens övergripande samarbete Samkraft. Bedömningen är att i kommunens förvaltningar

finns ett bra och effektivt preventionsarbete för att förebygga exempelvis missbruk, våld, psykisk ohälsa och kriminalitet. Vad som saknas och behövs för ett mer intensifierat preventionsarbete är bättre samordning mellan och inom förvaltningarna. Arbetet med att stärka detta leds av kommunstyrelsens förvaltning och har fortlöpande under året.

Kommunal pedagogisk omsorg

Verksamheten består av tre delar: familjedaghem, verksamhet för omsorg på obekvämtid (Nattviolen) och öppna förskolor.

Enligt skollagen (2010:800) ska kommuner sträva efter att i stället för förskola erbjuda barn pedagogisk omsorg om vårdnadshavare önskar det. I Huddinge kommun finns tre kommunala familjedaghem. Verksamheten är inte lika lagstyrd som förskoleverksamheten men ska verka för att stimulera barns utveckling och lärande.

För de vårdnadshavare som är i behov av barnomsorg på obekvämtid finns möjligheten att söka en plats på Nattviolen (en avdelning på förskolan Ängen). Denna verksamhet är ett komplement till barnens förskoleplacering och ett strävansmål är att barnen ska uppleva miljön som hemlik och trygg. Enligt kommunens lokalförsörjningsplan finns det planer på att etablera flera avdelningar för omsorg på obekvämtid runt om i kommunen i framtiden.

Öppna förskolan vänder sig i första hand till barn och föräldrar som inte är inskrivna i förskolan. Verksamheten samverkar med barnavårdscentraler, mödravårdscentraler, socialtjänsten, biblioteket, dietister, tandhygienister och Svenska kyrkan i strävan att hjälpa barnfamiljer på olika sätt, skapa nätverk och bryta isolering.

Kommunens öppna förskolor bedöms som välbesökta och under året har flera hälsofrämjande insatser skett, exempelvis inom områden såsom hedersrelaterad våld, HBTQ, språkutveckling, digitalisering och föräldrautbildning m.m. Under året har också ett forskningsprojekt på Flemingsbergs öppna förskola i samarbete med Södertörns Högskola pågått utifrån temat mellanmänniskliga relationer.

Social- och äldreomsorgsförvaltningen (SÄF) har i uppdrag att stärka de befintliga familjecentralerna med socionomer vilka ska verka för att länka barn och/eller familjer till rätt stödinsats såsom socialtjänst och/eller hälso- och sjukvård. Insatser ska ske i samarbete med öppna förskolan och närstående förskolor.

Ekosystem i balans

Den samlade målpuppfyllelsen bedöms som god. Omdömet motiveras av att matsvinnet har minskat mer än förväntat. Arbetet med att säkerställa giftfria miljöer fortlöper utifrån ekonomiska förutsättningar. Andelen ekologiska livsmedel minskar men ligger fortfarande över snittet i relation till övriga kommunala verksamheter i Huddinge kommun.

+ Minska klimatpåverkan och luftföroreningar

Målpuppfyllelsen bedöms som mycket god. Omdömet motiveras av att matsvinnet har minskat mer än den satta målsättningen för arbetet.

Kunskap om hållbar utveckling är en naturlig del av det pedagogiska uppdraget för att öka medvetenheten hos barnen om hur det egna beteendet påverkar miljön. En viktig insats inom detta område är att påverka attityder och ändra beteenden gällande matsvinn, vilket förvaltningen arbetar aktivt med.

Utvecklingsåtagande

- Minska matsvinnet (tallriks- och serveringssvinnet) under lunchserveringen till 55 gram per portion och per dag.

Uppföljning: Genomfört

Två mätningar av tallriks- och serveringssvinnet från lunchen har genomförts under 2018, en på våren och en på hösten. På våren mätte 44 förskolor sitt matsvinn och på hösten mätte 55 förskolor detta. På totalen har matsvinnet minskat från 59 gram per barn och dag till 54 gram per barn och dag i jämförelse med föregående års utfall vilket är en minskning med 8 procent och ett bättre resultat än målsättningen för nyckeltalet.

≈ Giftfri miljö

Målpuppfyllelsen bedöms som godtagbar. Omdömet motiveras av att arbetet med att säkerställa giftfria miljöer fortlöper utifrån ekonomiska förutsättningar. Andelen ekologisk mat i förskolorna har sjunkit men ligger fortfarande över snittet i relation till övriga kommunala verksamheter i Huddinge kommun.

Gifter i vardagen utgör ett hot inte bara mot oss människor utan mot vår livsmiljö. Därför ska kommunens arbete för en giftfri miljö struktureras och förankras och åtgärder vidtas för att få bort skadliga kemikalier i olika verksamheter. Vid inköp av varor och tjänster till kommunala verksamheter ska medvetna val ske på alla nivåer, från upphandling till inköp. Barnperspektivet ska särskilt bevakas så att barn och unga inte exponeras för skadliga ämnen då exponering i unga år kan ge bestående skador. I detta ingår arbete med att fasa ut skadliga kemikalier i förskola. Till hjälp har förskolorna sedan ett par år tillbaka en framtagen handlingsplan för att säkerställa en giftfri förskola och som numer ingår i kommunens övergripande handlingsplan för giftfria verksamheter.

Samtliga farliga ämnen i varor och produkter som används i kommunens och som kan ha allvarliga hälso- och/eller miljöeffekter ska senast 2021 bytas ut. Det ska främst ske inom områdena städning, möbler, ljuskällor, textilier, redskap i tillagningskök, lekmaterial, undervisning och engångsmaterial. Utsortering av förpackningar och matavfall ska ske i samtliga kommunala verksamheter. Återbruk ska uppmuntras i enlighet med tanken om cirkulär ekonomi. Arbetet fortlöper utifrån rådande ekonomiska förutsättningar.

Arbetet med att erbjuda ekologiska livsmedel i kommunala verksamheter är viktigt. Viktigt för detta är tillgången på tillagningskök samt att utbildade kockar eller personal med motsvarande kompetens anställs. De ekonomiska förutsättningarna påverkar också andelen ekologiska livsmedel.

Andel ekologiska livsmedel i kommunala verksamheter				
	2015	2016	2017	2018
Förskolan (%)	49,4	52,4	51,0	47,8

Kommentar utfall:

Inköpen av ekologiska livsmedel inom förskolan har sjunkit de senaste två åren från toppnoteringen år 2016. Nyckeltalet för ekologiska livsmedel ska även fortsättningsvis bevakas för att bibehålla och gärna öka andelen ekologiska livsmedel. Andelen ekologiska livsmedel är fortfarande högre än genomsnittet för övriga kommunala verksamheter i Huddinge kommun, som är 41,4 procent.

⇒ Systematisk kvalitetsutveckling

Den samlade måluppfyllelsen bedöms som god. Arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet samt planering och uppföljning har fortlöpt enligt fastställda interna riktlinjer. Likaså har åtgärder vidtagits för att säkra upp att förvaltningen och dess enheter ska lever upp till ny dataskyddsförordning. Införandet av två digitala systemstöd har dock blivit försenade. Två av tre utvecklingsåtaganden är genomförda.

⇒ Systematiskt planera, följa upp och förbättra

Måluppfyllelsen bedöms som god. Omdömet motiveras av att arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet enligt fastställda interna riktlinjer har fortlöpt under året. Även planering och uppföljning har skett enligt kommunens fastlagda rutiner. Klagomål och synpunkter hanteras skyndsamt.

Huddinge ska genom ett målmedvetet kvalitetsarbete driva på ständiga förbättringar. Enligt skollagen ska ett systematiskt kvalitetsarbete utföras på huvudmannanivå och på varje enskild förskola. Huvudmannens kvalitetsarbete utgörs av kommunens planerings- och uppföljningsprocess. Vid ett antal tillfällen per år begär huvudmannen in rapporter från alla enheter. Dessa utgör en del av huvudmannens uppföljning och analys av verksamhetens resultat. Arbetet har under året fortlöpt.

Som en del av huvudmannens systematiska kvalitetsarbete och tillsynen av de fristående förskolorna har enkätundersökningar med vårdnadshavare genomförts sedan 2004. Årets enkät genomfördes i december 2018. Resultatet redovisas under avsnittet ”Utbildning med hög kvalitet”.

Inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet ryms även förskolechefernas systematiska kvalitetsarbete. Resultaten följs upp på kvalitetsdialog mellan verksamhetschef för förskola, biträdande verksamhetschef och förskolechef. Syftet är att ha en dialog kring styrkor och utvecklingsområden inom respektive verksamhet. Under maj månad genomfördes kvalitetsdialoger med samtliga förskolechefer. Dialogerna skedde gruppvis för att på så sätt även understödja det kollegiala lärandet mellan förskoleområden.

Huddinge kommun har en fastlagd process för planering och uppföljning, till vardags kallad PUFF - planera, utföra, följa upp och förbättra. Processen syftar till att förbättra kvalitet och ha en god ekonomisk hushållning. I processen bryts målen för verksamheten ner i mått och åtaganden och genom uppföljning identifieras utvecklingsbehov. Arbetet har under året fortlöpt enligt kommunens fastlagda process.

Kommunens kvalitetsarbete ska inriktas på att stödja verksamheterna och förbättra nämndernas förutsättningar att i första hand utföra basuppdraget. Ett led i detta är att lära av andra kommuner som löser kärnverksamhetens uppdrag på ett mer kvalitativt eller kostnadseffektivt sätt. För att kunna jämföra Huddinge med andra kommuner behövs en ordentlig genomlysning av samtliga verksamheter, vilket kommunstyrelsens förvaltning har i uppgift att hjälpa nämnderna med. Arbetet med detta har fortlöpt under året.

Viktigt är också att systematisera de synpunkter, klagomål och annan information som kommer från invånare och andra intressenter i syfte att se mönster i behov av förbättringsåtgärder och att använda informationen i kommunens verksamhetsutveckling. Förvaltningen har följt kommunövergripande riktlinjer för hantering av synpunkter och klagomål.

⇒ Ökad processorientering

Måluppfyllelsen bedöms som god. Omdömet motiveras av att utfört arbete är i linje med planerad nivå och systemstöd har införts för att understödja arbetet.

I Huddinge kommun ska processmognaden öka. Det betyder att barn- och utbildningsförvaltningens processer ska kartläggas, dokumenteras och utvecklas i syfte att förbättra kvaliteten på tjänsterna, effektivisera utförandet och stärka styrningen. I samband med detta arbete används kommunens processutvecklingsmodell. Arbetet med att kartlägga processer har fortlöpt under året. Tjänstemän inom förvaltningen inklusive förskoleavdelningen har deltagit i utbildning i ett nyligen infört systemstöd för detta ändamål.

≈ God användning av digitaliseringens möjligheter

Måluppfyllelsen bedöms som godtagbar. Omdömet motiveras av att insatser för att säkerställa att kommunen lever upp till ny dataskyddsförordning har vidtagits och att förvaltningen deltar i det kommunövergripande arbetet kring införandet av e-arkiv. Dock har två större digitaliseringsprojekt i form av systemstöd för planerings- och uppföljningsprocessen och kommunikationsapplikationen mellan förskola och hem ej blivit klara under året för användande.

IT-insatser som minskar kostnaderna för verksamheter och underlättar arbetet för medarbetarna ska prioriteras. Med kundens behov i fokus och e-strategin som utgångspunkt ska verksamheterna bedriva verksamhetsutveckling med stöd av IT. Som ett led i att effektivisera det administrativa arbetet på förvaltningen och skapa effektivare processer ska samtliga förvaltningars planerings- och uppföljningsarbete digitaliseras genom ett nytt systemstöd. Detta involverar såväl konfigurerings av systemet och att introducera systemet

för ett antal medarbetare och chefer. Se kommande åtagande för statusuppdatering.

Det har under längre period funnits en efterfrågan hos förskolans medarbetare och vårdnadshavare på en användarvänlig kommunikationsapplikation (app) mellan förskola och hem. I denna app ska vårdnadshavare kunna ange frånvaro av olika slag och kommunicera med förskolan via sms. Personal ska även kunna skicka föräldrabrev och övrig information till vårdnadshavarna. I ett senare skede ska även schema och inkomst kunna sändas till förskolan.

En lösning är framtagen i applikationen "Planera förskola" och utsedda förskolor har deltagit i ett pilotprojekt för att prova lösningen. Under försöken identifierades tekniska problem vilka behövde åtgärdas. Dessutom framkom önskemål om nya funktioner, vilket har medfört att arbetet försenats. Arbetet beräknas vara klart våren 2019. Förbättringsåtgärderna som genomförs innebär att verksamheten även kommer att få tillgång till statistik över personalbemanning samt barnens närvaro, vilket bland annat kommer kunna ligga till grund för planerad bemanning av vikarier och översyn av vistelsetider.

Kommunen behöver ta tillvara på data som finns i de egna systemen för att utveckla verksamheten. Samarbetet över verksamhetsgränser behöver därför öka och förutsättningarna för bättre integration mellan verksamhets-, ärendehantering- och dokumenthanteringssystem med mera behöver undersökas. I detta ingår även kommunens fleråriga övergång till digital arkivering, så kallat e-arkiv.

EU beslutade i april 2016 om ett nytt regelverk för behandling av personuppgifter som började gälla maj år 2018. Det nya regelverket stärker enskildas rätt till skydd av personuppgifter och medför större ansvar för företag och institutioner som behandlar personuppgifter. Barn- och utbildningsförvaltningen förfogar över ett antal större och mindre system. En prioriterad satsning har därmed varit att inventera förvaltningens och enheternas sätt att behandla personuppgifter och hur väl dessa går i linje med de nya kraven. Läs mer om detta under kommande utvecklingsåtagande.

Utvecklingsåtagande

- Införa systemlösning för effektiv, planering uppföljning och processtyrning (DIGI-PUFF), samt anpassa systemet efter barn- och utbildningsförvaltningens behov.

Uppföljning: Avviker från plan

Förvaltningen har under året deltagit i projektet att införa en digital systemlösning (DIGI-PUFF) för effektiv planering och uppföljning, ett projekt som letts av kommunstyrelsens förvaltning. Själva projektet är avslutat men systemlösningen behöver fortsatt anpassas och utvecklas även under 2019 innan den kan fullt ut nyttjas för ändamålet. Under kommande år ska också arbetet med att digitalisera det systematiska kvalitetsarbetet i denna systemlösning påbörjas.

Utvecklingsåtagande

- Delta i kommunens arbete med att införa E-arkiv.

Uppföljning: Genomfört

Kommunstyrelsens förvaltning har under året drivit arbetet med att införa E-arkiv. Under 2018 har ett avtal träffats med en systemleverantör och under år 2019 kommer de första systemen att föras över i detta arkiv.

Utvecklingsåtagande

- Implementera åtgärder med anledning av ny dataskyddsförordning.

Uppföljning: Genomfört

Från kommunens sida har flertalet generella utbildningstillfällen med information om förordningen anordnats vilket bland annat samtliga förskolechefer deltagit i. Likaså har fördjupade utbildningsinsatser skett med ett mindre antal tjänstemän, så kallade GDPR-samordnare. För att säkerställa att all personal har kunskap om den nya lagstiftningen har barn- och utbildningsförvaltningen också upphandlat en interaktiv e-utbildning som ger grundläggande kunskap om förordningen och behandling av personuppgifter. Utbildningsinsatsen har fortlöpt under hösten och beräknas vara genomförd av samtliga under första kvartalet 2019.

Förskoleenheterna och förvaltningen har inventerat sina respektive behandlingar av personuppgifter. Denna inventering har sedan sammanställts och förts över till en registerförteckning. Vidare har hemsidor, blanketter, e-tjänster och andra kommunikationskanaler justerats utifrån kraven i förordningen.

≈ Attraktiv arbetsgivare

Den samlade målnöjdhetsindexen bedöms som godtagbar. Omdömet motiveras av att målnöjdhetsindexen gällande hållbart medarbetarengagemang har förbättrats men att övriga målnöjdhetsindexen har försämrats. Kommunens prioriterade arbete med att sänka sjukfrånvaron har inte gett effekt på utfallet, som både ökat sedan föregående år och ligger över riktvärdet.

≈ Aktivt medarbetarskap

Målnöjdhetsindexen bedöms som godtagbar. Omdömet motiveras av att utfallet för medarbetarprofil har sjunkit i jämförelse med föregående mätperiod medan utfallet för hållbart medarbetarengagemang har ökat.

Ett aktivt medarbetarskap är viktigt för att uppnå en god verksamhet. Medarbetarskap handlar om att tillsammans med andra arbeta mot de gemensamma målen. Medarbetarskapet ska kännetecknas av engagemang, ansvarstagande för sitt eget arbete och helheten samt en vilja att utvecklas och bidra till verksamhetens utveckling och kvalitet. I medarbetarskapet ingår att leva upp till kommunens gemensamma värden.

Verksamhetsnära utveckling av kommunen som arbetsgivare, sett till främst bristyrkesgrupper, ska understödjas i syfte att stärka konkurrensförmågan. Därutöver behöver ett fortsatt arbete med att synliggöra och marknadsföra kommunen som arbetsgivare göras inom ramen för arbetsgivarvarumärkesarbetet. Detta särskilt gällande bristyrkesgrupper.

En fortsatt ökad rörlighet i form av personalomsättning i Stockholms län ställer också ökade krav på såväl rekrytering som introduktion. Viktigt blir att snabba upp rekryteringsprocessen samt förstärka stödresurserna för rekrytering. Andelen chefer som genomgår rekryteringsutbildning behöver ökas. Förstärkt introduktion behövs också för att underlätta för nyanställda att snabbt komma in i sitt arbete. Möjligheten till att ha en alumniverksamhet för att kunna hålla kontakt med personal som lämnat verksamheten i syfte att underlätta eventuell återkomst till verksamheten i framtiden är av intresse att se över.

Medarbetarprofil (medarbetarskap, delaktighet, socialt klimat och lärande i arbetet)				
	2015	2016	2017	2018
Totalt (%)	79,5	79,8	78,5	75,9
Kvinnor	79,5	79,9	78,6	75,8
Män	79,6	78,7	78,7	78,5

Hållbart medarbetarengagemang (HME) - Motivation				
	2015	2016	2017	2018
Totalt (%)	76,7	79,5	77,0	78,6
Kvinnor	76,7	79,9	77,0	78,6
Män	70,0	75,5	77,4	76,8

Kommentar utfall:

Siffrorna i tabellen visar resultat avseende medarbetarskap baserat på en årlig medarbetarenkät samt en årlig enkät om hållbart medarbetarengagemang - motivation. Den sistnämnda anger siffror som kan jämföras med andra huvudmän i länet och i riket. Resultatet för medarbetarprofilen har på totalen sjunkit de senaste två. Resultatet för hållbart medarbetarengagemang har däremot förbättrats jämfört med den senaste mätningen. Utfallet behöver analyseras vidare men medarbetarprofilens utfall kan säkerligen härledas till den ekonomiska situation som varit under året med stora effektiviseringsåtgärder i verksamheterna.

≈ Aktivt ledarskap

Målnöjdhetsindexen bedöms som godtagbar. Omdömet motiveras av att både utfallet för ledarskapsprofil och hållbart medarbetarengagemang har sjunkit i jämförelse med föregående år. Utfallet är dock fortfarande att betrakta som högt.

Ledarskap är att nå resultat och få andra med sig i arbetet. Ledarskapet ska på ett tydligt och engagerande sätt skapa förståelse för uppdraget, klargöra och kommunicera mål och åtaganden samt skapa och upprätthålla välfungerande arbetsprocesser. Chefer ska utgöra goda förebilder utifrån kommunens gemensamma värden och driva ett aktivt förändrings- och utvecklingsarbete. Ledarskapet ska främja ett öppet samarbetsklimat, delaktighet i arbetet och goda idéer ska tas tillvara. I ledarskapet finns också ansvar för att ge medarbetare återkoppling, stöd och möjligheter till utveckling i arbetet.

Ledarskapsprofil (ledarskap, återkoppling, effektivitet och målkvalitet)				
	2015	2016	2017	2018
Totalt (%)	75,6	77,1	74,7	71,7
Kvinnor	75,7	77,2	74,7	71,8
Män	73,2	74,0	74,8	69,4
Hållbart medarbetarengagemang (HME) - Ledarskap				
	2015	2016	2017	2018
Totalt (%)	75,8	78,9	77,1	76,0
Kvinnor	77,5	79,2	77,1	75,9
Män	67,5	75,5	79,3	76,8

Kommentar utfall:

Siffrorna i tabellen visar resultat avseende ledarskap, baserat på den årliga medarbetarenkäten samt den årliga enkäten om hållbart medarbetarengagemang – ledarskap. Den sistnämnda anger siffror som kan jämföras med andra huvudmän i länet och i riket. Utfallet för ledarskapsprofilen och hållbart medarbetarengagemang för ledarskap har på totalen minskat för andra året i rad. Utfallet ligger i linje med det som förskolans chefer har uttryckt under året, dvs. att det varit en tuff utmaning att leda en verksamhet med stora krav på ekonomiska effektiviseringar.

Goda förutsättningar

Måloppfyllelsen bedöms som godtagbar. Omdömet motiveras av att utfallet för hållbart medarbetarengagemang har ökat samtidigt som utfallet för prestationsnivå har sjunkit. Trots att insatser för att sänka sjukfrånvaron har vidtagits har sjukfrånvaron ökat mellan mätperioderna, både på totalen och på korttidsfrånvaron. Långtidsfrånvaron är fortsatt samma nivå.

Goda förutsättningar och en god arbetsmiljö främjar ett hållbart, säkert och långsiktigt arbetsliv med väl fungerande verksamheter som är i ständig utveckling. Efterlevnad av kommunens systematiska arbetsmiljöarbete är av vikt för att skapa goda arbetsförutsättningar. Andelen certifierade chefer ska öka på alla förvaltningar. För övriga mål och insatser inom arbetsmiljöområdet se intern kontrollplan i senare delen av dokumentet.

Det är av vikt att fortsätta ett aktivt rehabiliteringsarbete med fokus på de längre sjukskrivningarna. Fortsatt uppföljning av sjukfrånvaron och rehabiliterande insatser har skett. Därutöver har insatser successivt styrts mot tidigare skeden i syfte att nya långa sjukfall undviks i största möjliga utsträckning.

Anvisningarna i rehabiliteringshandboken ska följas och dokumenteras i det personaladministrativa systemet löpande. Arbetslivsinriktade rehabiliteringsåtgärder sätts in utifrån rehabiliteringshandboken samt att alla ärenden över 180 dagar har en särskild handlingsplan. Chefer vars enheter har sjukfrånvaro över riktvärdet ska genomgå rehabiliteringsutbildning. Redovisning av det övergripande rehabiliteringsläget sker kontinuerligt till ledningsgrupp och samverkansgrupp. Redovisning av arbete med ärenden över 180 dagar sker månatligen till kommunstyrelsens förvaltning. Den totala sjukfrånvaron ska minska till 7 % (riktvärde i kommunen).

Lönebildningen syftar till att uppnå en verksamhet som utvecklas och är effektiv. Lönen ska avspegla befattning, ansvar, kompetens samt uppnådda mål och resultat. Marknadslöneläge ska beaktas. Förvaltningen ämnade under året ar-

beta aktivt för att chefer och medarbetare använder nya löneanvisningar och en ny mall för uppföljning- och planeringssamtal där mål för medarbetare finns satta för året. Samtliga arbetsplatser inom förvaltningen ska ha förankrat och varit delaktiga i att ta fram vad de nya lönekriterierna innebär inom den egna verksamheten.

Utvecklingsåtagande

- Aktiv och systematisk rehabilitering i syfte att sänka sjukfrånvaron.

Uppföljning: Genomfört

Arbetet fortsätter i enlighet med fastlagda processer. Sjukfrånvarostatistik samt progression i arbetet med det systematiska rehabiliteringsarbetet stäms av kontinuerligt i förvaltningens ledningsgrupp. Arbetet stöds även av kommunstyrelsens förvaltning som tillsatt en funktion för att operativt arbeta med att sänka förskolornas sjukfrånvaro.

Utvecklingsåtagande

- Löneanvisningar och stödjande dokument ska implementeras.

Uppföljning: Genomfört

Löneanvisningar och mallar har tagits fram och dessa har använts i årets löneöversyn.

Utvecklingsåtagande

- Pedagogisk plattform ska integreras i lönekriterierna.

Uppföljning: Genomfört

Pedagogisk plattform är integrerad i lönekriterierna och återfinns i planerings- och uppföljningssamtalsmallen för förskola och skola.

Utvecklingsåtagande

- En strategi och plan ska tas fram som beskriver hur förvaltningen ska arbeta med att synliggöra arbetsgivarvarumärket för att rekrytera och behålla prioriterade målgrupper.

Uppföljning: Genomfört

Det förvaltningsövergripande projektet arbetsgivarvarumärket har under året fortlöpt enligt framtagen projektplan. Fokus ligger på fyra delprojekt och områden; Att undersöka möjligheten att starta ett traineeprogram för lärarstudenter, se över annonsprocessen i syfte att vara synliga i rätt kanaler och på rätt sätt, ta fram en plan för vilka mässor och event förvaltningen ska finnas representerade på samt att ta fram rutiner för introduktion för skollärare och pedagoger. Dessa delprojekt beräknas vara klara under våren 2019.

Utöver detta ska det även tas fram en övergripande strategi och plan för hur förvaltningen ska arbeta med arbetsgivarvarumärket, där medarbetarnas berättelser ska ha en central roll. Arbetet leds av en kommunikationsbyrå och beräknas hålla på hela 2019.

Prestationsnivå				
	2015	2016	2017	2018
Totalt (%)	76,0	76,9	74,7	72,0
Kvinnor	76,1	77,0	74,8	72,0
Män	74,4	74,8	75,0	72,4
Hållbart medarbetarengagemang (HME) - Totalt				
	2015	2016	2017	2018
Totalt (%)	78,3	81,1	78,9	79,7
Kvinnor	78,9	81,5	78,9	79,7
Män	69,7	74,8	79,9	78,0

Kommentar utfall:

Siffrorna i tabellen ovan visar resultat avseende prestationsnivå, baserat på den årliga medarbetarenkäten samt den årliga enkäten om hållbart medarbetarengagemang – totalt. Den sistnämnda anger siffror som kan jämföras med andra huvudmän i länet och riket. Prestationsnivån har sjunkit i jämförelse med föregående år, vilket behöver analyseras vidare. Hållbart medarbetarengagemang totalt har däremot förbättrats jämfört med den senaste mätningen.

Sjukfrånvaron totalt (inklusive sjukersättning)				
Etappmål: 7 %	2015-12	2016-12	2017-12	2018-12
Totalt (%)	10,9	10,5	10,4	10,7
Kvinnor (%)	11,1	10,8	10,6	11,0
Män (%)	7,5	6,5	6,3	4,7
Korttidssjukfrånvaro (1-14 dagar)				
	2015-12	2016-12	2017-12	2018-12
Totalt (%)	3,5	3,7	3,4	3,7
Kvinnor (%)	3,5	3,7	3,4	3,7
Män (%)	4,2	4,1	3,7	3,6

Långtidssjukfrånvaron (över 180 dagar)				
	2015-12	2016-12	2017-12	2018-12
Totalt (%)	4,3	4,3	4,1	4,1
Kvinnor (%)	4,4	4,5	4,2	4,3
Män (%)	1,7	1,2	0,9	0,8

Kommentar utfall:

Den totala sjukfrånvaron har ökat jämfört med förra året och ligger en bra bit ifrån etappmålet. Sjukfrånvaron har minskat tre år i rad bland männen men ökat bland kvinnorna i år. Korttidssjukfrånvaron har också ökat jämfört förra året och ligger åter igen på samma nivå som året dessförinnan.

Personalredovisning

Arbetet med Huddinge kommuns attraktivitet som arbetsgivare är av stor vikt sett till personalförsörjningsutmaningen. Personalpolitiken syftar till att säkerställa personalförsörjningen i syfte att uppnå vision och mål. Huddinge kommun ska som arbetsgivare attrahera och behålla engagerade, kompetenta och professionella medarbetare och chefer. Det ställer krav på alla delar av den sammantagna personalprocessen – attrahera, rekrytera, introducera, utveckla och belöna.

Personalredovisning			
	2016-12	2017-12	2018-12
Antal anställda	1 350	1 352	1 290
-varav chefer	39	42	38
Andel anställda kvinnor, %	95,3	95,2	94,8
Andel anställda män, %	4,7	4,8	5,2
Personalomsättning (exkl. intern rörlighet), %	10,3	13,1	12,4

Kommentar utfall:

Antal anställda har minskat med ca 5 %, både till följd av naturlig avgång men också för att enheterna har anpassat sin organisation utifrån rådande ekonomiska förutsättningar. Personalomsättningen har minskat något, detta trots rörlighet i länet. Förskolan är inte jämställd vad gäller fördelningen anställda män och kvinnor.

☑ Sund ekonomi

Den samlade måluppfyllelsen bedöms som god. Omdömet motiveras av att nämnden går med ett större överskott och att de kommunala enheterna varit nära att gå med ekonomi i balans, trots en större återbetalning av skuld. Flertalet effektiviseringsåtgärder har under året vidtagits i enlighet med en framtagen handlingsplan för ekonomi i balans, vilket bedöms ha gett en god effekt utifrån ett ekonomiskt perspektiv.

Kommuner ska enligt kommunallagen ange mål och riktlinjer för ekonomi och verksamhet. Detta är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. Nämnden följer de principer för styrning av ekonomi som kommunfullmäktige har beslutat om i Mål och Budget 2018.

Ett av kommunens viktigaste mål är att använda varje skattekrona på ett så effektivt sätt som möjligt. Åtgärder för att säkra en långsiktig finansiering av kommunens investeringar ska implementeras. Ett växande Huddinge behöver en stabil ekonomisk grund att stå på för att klara framtida utmaningar i form av nya lokaler samt upprustning och nybyggnation av bostäder. En avgörande del i detta är att ta kontroll över kommunens växande låneskuld.

Avgiftsfinansieringen ska öka inom de verksamheter det är möjligt. Kommunen ska årligen nå ett resultat om två procent för att klara den långsiktiga finansieringen. Utöver detta ska kommunen aktivt söka extern finansiering till exempel EU-medel för att utveckla verksamheterna.

Det har gjorts särskilda politiska prioriteringar för att skapa goda förutsättningar för nämnderna att klara sin kärnverksamhet. Ett särskilt fokus har lagts på barn och unga. Bland annat har förskolenämnden erhållit en uppräknings av lönerna för pedagoger i barngrupp motsvarande två procent, vilket dock inte bedöms kunna täcka löneglidningar.

Det är två viktiga faktorer inom ekonomiområdet som måste dominera organisationens arbete och som ska prioriteras under de närmaste åren för att uppnå en sund ekonomi. Det handlar dels om att implementera framtagna strategier för långsiktig finansiering och dels att fortsätta utveckla framgångsrika strategier för en ekonomi i balans.

⊕ Budgethållning

Måluppfyllelsen bedöms som mycket god. Omdömet motiveras av att nämnden går med ett större överskott och att de kommunala enheterna redovisar ett smärre underskott trots en större återbetalning av skuld. Flertalet insatser har satts in för att understödja detta, bland annat en handlingsplan för ekonomi i balans och månatlig ekonomisk uppföljning.

Nämnderna har ansvar och befogenheter att fatta nödvändiga beslut för att hålla budget. Stor vikt har lagts vid regelbunden ekonomisk rapportering och vid kommunstyrelsens ansvar att föreslå åtgärder för det fall att nämnderna brister i sitt ansvar. Avgiftsfinansiering ska öka inom de verksamheter där det är möjligt.

Budgethållning				
	2015	2016	2017	2018
Nämndens resultat (mnkr)	-4,3	-20,3	-13,6	25,1

Kommentar utfall:

Utfallet per den 31 december är positivt med ett överskott på 25,1 mnkr. Överskottet beror dels på lägre volymer än förväntat samt att enheterna har gjort en återbetalning av tidigare års skuld. Se avsnittet Budgetåret 2018 för mer detaljerad beskrivning av utfallet.

Utvecklingsåtagande

- Regelbunden ekonomisk rapportering: Kompetenshöjning genom intern benchmarking för att få en bättre uppföljning och kontroll på det ekonomiska läget. Träffar i mindre grupperingar inom respektive verksamhetsområde. Införa månadsrapport för förskoleområdena.

Uppföljning: Genomfört

Arbetet med månadsvis rapportering för förskoleområdena har fortlöpt enligt plan och en ny struktur för rapportering till nämndens sammanträden har tagits fram. Förvaltningen har genomfört workshops avseende prognostisering och tillsammans med kommunstyrelsens förvaltning erbjudit utbildning i systemstödet IBP. Under året har också åtgärder vidtagits för att säkerställa volymredovisningen av barn för bättre uppföljning och kontroll på det ekonomiska läget.

Utvecklingsåtagande

- Personalekonomi: Fortsätta arbetet med att ta fram och synliggöra kostnader för personal och exempel på vad sjukfrånvaro kostar.

Uppföljning: Avviker från plan

Arbetet skall genomföras tillsammans med HR-avdelningen inom förvaltningen. På grund av vakanta tjänster inom förvaltningen kommer arbetet att behöva initieras först under år 2019.

Utvecklingsåtagande

- Öka avgiftsfinansieringen: Utredning av avgifter och taxor inom nämnden.

Uppföljning: Genomfört

Förvaltningen har genomfört en utredning av nämndens avgifter och taxor och med utgångspunkt från denna har vissa förändringar gjorts. Bland annat har reglerna för övergången mellan förskola och förskoleklass för sexåringarna ändrats i syfte att säkerställa att avgift avläggs även under denna period. Samtliga uppsägningar inför sommaren 2018 kan utslutande kopplas till naturliga orsaker för avslut såsom flytt från kommunen, varför regeländringen bedöms ha gett önskad effekt. Den årliga genomlysningen av vårdnadshavares inkomsteruppgifter för att säkerställa att rätt avgift debiteras fortlöper. Resultatet för genomlysningen har genererat ökade intäkter.

Utvecklingsåtagande

- Upprätta åtgärdsplaner för ekonomi i balans på både nämnd- och enhetsnivå.

Uppföljning: Genomfört

En handlingsplan för ekonomi i balans fastställdes av nämnden i februari 2018. Arbetet med denna har fortlöpt (se även bilaga). Uppföljning av planerade åtgärder på enhetsnivå har under året följts upp månadsvis.

Långsiktig balans

Måluppfyllelsen bedöms som godtagbar. Omdömet motiveras av att nämnden har de senaste tre åren gått med underskott men redovisar år 2018 ett större överskott. Därmed har nämnden i år brutit den negativa trenden.

De finansiella målen är satta med inriktning på långsiktig hållbar ekonomisk utveckling. För att få ett långsiktigt hållbart resultat som bidrar till att hålla tillbaka lånefinansieringen krävs ett årligt överskott på lägst två procent av skatten och utjämnning exklusive exploateringsvinster.

Kostnadsnivåerna för verksamheterna ska analyseras och jämföras med andra kommuner som underlag för effektiviseringar och omprioriteringar. Detta är särskilt viktigt i de fall där kostnaderna avviker från standardkostnaderna.

Utvecklingsåtagande

- Genomlysning utifrån ett kostnadsperspektiv: Nämnden ska delta i projekt som leds Kommunstyrelsens förvaltning (KSF). Projektet ska behandla identifiering, prioritering och genomlysning av verksamheten. Nyckeltal för kostnadsjämförelser ska tas fram för att användas i projektet samt ordinarie planering och uppföljning.

Uppföljning: Genomfört

Barn- och utbildningsförvaltningen och kommunstyrelsens förvaltning har under året startat upp ett gemensamt projekt med målet att kvalitetssäkra och definiera indata. Arbetet har fortlöpt under året.

Utvecklingsåtagande

- Aktivt söka EU medel: Nämnden ska tillsammans med KSF undersöka förutsättningarna för att öka andelen ansökningar om EU-medel. En EU-medelstrategi behöver utvecklas för barn- och utbildningsförvaltningen.

Uppföljning: Genomfört

Barn- och utbildningsförvaltningen har till september 2018 tillsatt en ny funktion som ansvarar för att kartlägga, aktivt söka och återredovisa olika bidrag. Målet är även att ta fram arbetsprocesser som ska göra att ansökningsarbetet blir mer effektivt och kvalitetssäkrat. Arbetet har fortlöpt under hösten.

Budgetåret 2018

Tilldelningen av nämndens budgetram utgår från befolkningsprognosen och en uppskattad servicegrad. Till år 2018 har nämnden fått en volymuppräkningsram om 132 barn, vilket ger en utökad ram om 12,8 mnkr. Totalt har nämnden erhållit medel för motsvarande 7 242 barn.

Nämnden har även fått ett tillskott med 16,3 mnkr för politiska prioriteringar. Av dessa är 12,3 mnkr avsedda till löneökningar för pedagoger i barngrupper, vilket motsvarar en löneökning på 2 procent. Resterande 4 mnkr är tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd. För lokalerna har nämnden fått utökad ram om 7 mnkr. Medel har avsatts i medelsreserven för om- och nybyggnation av förskolor om behov skulle uppstå eller om det blir förändringar i planerade projekt.

I ett avstämningsärende har nämnden dessutom erhållit totalt 8,25 mnkr i extra medel. Av dessa är 2 mnkr prioriterade medel, 1,4 mnkr till finansiering av mobila handenheter för digital frånvorhantering, 2,7 mnkr för ökade lokalkostnader, 1,4 mnkr för tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd och 0,75 mnkr till personalförsörjning. Under året har därmed en uppräkningsram av grundbeloppet genomförts för att kunna betala ut de ökade prioriterade medlen nämnden erhållit samt medel för de mobila handenheter. Dessutom kunde medel som var avsatt för Resurscenter för nyanlända (RCN) i år sparas och därmed betalas ut till verksamheterna. Totalt blev uppräkningsramen 4,24 mnkr. Från och med augusti 2018 har utbetalning enligt det nya grundbeloppet skett.

I samband med delår 1 äskades ytterligare medel om 1,3 mnkr för barn i behov av särskilt stöd. Detta äskande hänsköts till delår 2 men togs aldrig upp då nämnden prognostiserade ett positivt resultat. Per den 31 december visar

nämnden ett positivt resultat om 25,1 mnkr, där central förvaltning visar ett överskott om 26,1 mnkr och förskoleområdena ett underskott om -1 mnkr.

Resultaträkning

Driftredovisning. tkr	Budget 2018	Bokslut 2018	Avvikelse mot budget 2018	Bokslut 2017
Taxor och avgifter	86 887	86 977	90	82 846
Försäljning av verksamhet	2 270	3 347	1 077	3 388
Bidrag	53 144	65 977	12 833	61 877
Övriga intäkter	2 203	2 761	558	2 819
Intern resursfördelning	581 221	582 270	1 049	555 894
Verksamhetens intäkter	725 724	741 332	15 608	706 825
Personal	-549 436	-535 551	13 885	-541 150
Lokaler	-100 502	-100 161	341	-88 129
Bidrag kostnader		-84	-84	-313
Köp av verksamhet	-302 896	-300 703	2 193	-291 902
Konsulter och inhyrd personal	-3 265	-10 202	-6 937	-13 567
Varor och tjänster	-42 101	-43 764	-1 663	-43 127
Övriga kostnader	-1	-51	-50	-2
Kapitalkostnad	-4 276	-4 178	97	-4 547
Intern resursfördelning	-584 046	-582 270	1 776	-555 894
Verksamhetens kostnader	-1 586 523	-1 576 965	9 557	-1 538 630
Årets resultat	-860 799	-835 634	25 165	-831 806
<i>varav uttag Eget kapital</i>			0,0	
<i>Balansresultat</i>	25 165	0,0	0,0	-13 618
<i>IB Eget kapital</i>	-23 500		0,0	-9 900
<i>UB Eget kapital</i>	1 665		0,0	-23 500

Utfall per december 2018

Nämnden som helhet redovisar en positiv avvikelse gentemot budget om 25,1 mnkr per 31 december 2018.

Resultaträkningen visar på minskade intäkter i jämförelse med år 2017. Intäkter för taxor har ökat till följd av nya regler kring uppsägning av plats för sexåringar inför skolstart samt att förvaltningen har gjort avstämningar gällande inkomster mot skatteverket. Avstämning har gjorts för att säkerställa att vårdnadshavarna år 2016 erlade rätt förskoleavgift i jämförelse med då rådande inkomst. Under resultatrad försäljning av verksamhet består den negativa avvikelsen av minskat antal sålda interkommunala platser. Under resultatrad bidrag redovisas ett positivt utfall då nämnden har erhållit ökade intäkter från Skolverket och från Migrationsverket än vad som var känt vid budgetläggning.

Under resultatraden för personalkostnader redovisas en positiv avvikelse om 13,8 mnkr. Denna positiva avvikelse beror på att enheterna förväntade sig ett högre barnantal än vad utfallet blev. Däremot har kostnader för inhyrd personal

ökat i förhållande till budget, vilket förklaras av återhållsamhet inom verksamheterna med personal. Till följd av det ekonomiska läget och osäkerhet kring barnantal under året har vakanta förskollärartjänster i stor utsträckning istället stärkts upp med barnskötare och på tidsbegränsade anställningar. Nystart av förskolor samt införande av självkostnadshyror gör att lokalkostnaderna har ökat i jämförelse mot 2017. Köp av plats hos fristående enheter och andra kommuner ligger under budget till följd av något minskade volymer jämfört med budget. Avvikelsen för resultatrad Intern resursfördelning kostnad visar på en positiv budgetavvikelse på grund av färre barn i kommunens verksamheter samt att förskoleområdena inte fått intäkter för sexåringar i augusti. Här återfinns också utbetalningar av tilläggsbelopp, som utbetalas utifrån barnens behov. Tilläggsbeloppen visar en negativ avvikelse om 1 mnkr för 2018.

Resultatet per 31 december 2018 visar alltså på ett överskott om 25,1 mnkr, vilket är 1,8 mnkr mer än vad prognosen vid delår 2 visade.

Resultatöverföring

Nämnden för med sig hela resultatet, över- och underskott, till nästa år. Nämnden ska i sin verksamhetsberättelse hos kommunstyrelsen begära resultatöverföring. Kommunstyrelsen prövar om undantag mot normalregeln ska göras. I prövningen ska hänsyn tas till nämndens utförda prestationer och grad av måluppfyllelse.

Underskott måste återställas av nämnden senast tre år efter det år som underskottet uppkommit. Så fort ett underskott befaras uppstå ska nämnden snarast upprätta en åtgärdsplan som ska godkännas av kommunstyrelsen

Förskolenämndens enheter visar litet underskott på 1 mnkr och central verksamhet överskott om 26,1 mnkr. Av nämnden tidigare beslutade interna regelverk får förskoleverksamheten *max* ta med sig fem procent av sin budgetomslutning. Detta kan medföra att några områden kommer att få lämna tillbaka pengar till förvaltningen som i sin tur kan omfördela dem till lämpliga områden. Huvudregeln för förskoleområdenas samlade underskott är att avbetalning ska ske under tre år.

Resultat per verksamhet/ansvar

Driftredovisning, tkr	Budget 2018	Bokslut 2018	Avvikelse mot budget	Bokslut 2017
Central nämnd och administration	-859 824	-833 712	26 112	-812 685
SUMMA CENTRAL NÄMND OCH ADMINISTRATION	-859 824	-833 712	26 112	-812 685
Förskoleverksamheten i kommunal regi				
Snättringe förskolor	0	17	17	-249
Smista förskolor	0	11	11	-343
Segeltorp-Utsälje förskolor	0	1 517	1 517	-1469
Visättra förskolor (inkl. Kästa)	0	-1 318	-1 318	-795
Centrala Flemingsberg Kästa förskolor	0	1 361	1 361	-2421
Glömsta-Vista-Vårby förskolor	0	64	64	-3190
Sjödalsens förskolor	0	303	303	-1241
Huddinges centrala förskolor	0	-551	-551	-1560
Fullersta förskolor	0	-534	-534	-2706
Stuvsta förskolor	0	-543	-543	-1816
Kräppla förskolor	0	-886	-886	-1595
Mörtviks förskolor	0	-1 271	-1 271	-1379
Österled förskolor	0	-210	-210	-1247
Trängsund förskolor	0	-35	-35	-340
Ped. Omsorg, dagbarnvårdare	-474	-682	-210	275
Ped. Omsorg på obekvämt arbetstid (Nattviolen)	0	14	14	351
Öppna förskolor och familjecentraler	-503	703	1 232	252
SUMMA FÖRSKOLEVERKSAMHETEN	0	-2 040	-1 039	-19 473
TOTALSUMMA NÄMND	-860 799	-835 634	25 165	-832 158

Central nämnd och administration

Det centrala överskottet om 26,1 mnkr genereras framförallt av nedanstående poster:

Kostnadsslag	Över/ underskott (mnkr)
Volym	8,6
Återbetalning	12,8
Taxor & avgifter	4
Lokalkostnader	0,5
IT-kostnader	0,6
Tillsyn	0,7
Modersmål och elevstöd	-0,8
Övrigt	-0,4
SUMMA	26,1

Volym: Resursfördelningen visar på totalen ett överskott om 8,6 mnkr. Resursfördelningen bygger på den volym som tilldelades i Mål och Budget 2018 där nämnden beräknades ha 7 242 helårsinskrivna barn under året. Per den 31 dec 2018 har 7 189 barn varit helårsinskrivna, vilket alltså är 53 barn färre än det som nämnden erhöll medel för. Detta har genererat ett överskott om ca 4,1 mnkr.

Enligt nytt regelverk skrevs barnen som till hösten började förskoleklass över till grundskolans verksamhet redan den 1 augusti, vilket är ca två veckor tidigare än föregående år. Förskoleenheterna planerade för att parera detta inkomstbortfall under våren genom att skriva in fler barn i verksamheten, men i samband med att det inte fanns tillräckligt mycket barn att ta in genererade denna ändring av regelverket ett positivt överskott i den centrala resursfördelningen för volym om 4,4 mnkr.

Återbetalning: I det centrala överskottet ligger också enheternas återbetalning av föregående års skuld. Under 2018 har skulder för åren 2012-2015 återbetalats i sin helhet samt 50 procent utav 2016 års underskott. Återbetalningen som gjorts är 12,8 mnkr.

Taxor och avgifter: Nämnden har erhållit 4 mnkr mer än budgeterat i taxor och avgifter. Intäkter för taxor har ökat till följd av nya regler kring uppsägning av plats för 6-åringar inför skolstart samt att förvaltningen har gjort avstämningar gällande inkomster mot skatteverket.

Lokalkostnader: Lokalkostnaderna blev 0,5 mnkr lägre än förväntat vilket beror främst på att projekt blivit framskjutna till 2019. Nämnden har också fått betala ett restvärde om 1,6 mnkr för att förskolan Falken som lagts ner. Detta restvärde var inte budgeterat inför 2018 och återbetalades med medel som var avsatta för arbetsmiljöförbättrande åtgärder.

IT-kostnader: IT-kostnaderna blev totalt 0,6 mnkr lägre än förväntat, detta på grund av ännu ej genomförda IT-projekt som berör de kommunala verksamheterna.

Tillsyn: Under posten "Kvalitetschef" ligger kostnaden för verksamhetscontroller med ansvar för tillsyn för fristående

verksamheter och övriga kostnader som rör fristående verksamheter. Överskottet om 0,7 mnkr utgörs av en vakant tjänst under året.

Modersmål och elevstöd: I resultatet finns ökade kostnader för barn i behov av särskilt stöd. I delår 1 begärde förskolenämnden extra medel från medelsreserven hos kommunfullmäktige med 1,3 mnkr. Detta äskande hänsköts till delår 2 men togs aldrig upp då nämnden prognostiserade ett positivt resultat. Förskolans stödenhet visar per 31 december upp ett negativt resultat om -1 mnkr vilket beror på att fler tilläggsbelopp har betalats ut om -1,4 mnkr. Det finns också ett litet överskott som gör att resultatet totalt sett blir -0,8 mnkr vilket härrör modersmål.

När det gäller tilläggsbelopp ska kommunerna enligt lag göra en individuell bedömning av varje barn vid beslut om nivå på tilläggsbelopp. Schablonbelopp utifrån diagnoser är inte längre tillåtet. Antal barn med utvecklingsförseningar har ökat i jämförelse med tidigare år. Antalet barn med allvarliga sjukdomar och syndrom med livslånga stödbehov har också ökat i verksamheten. Totalt har det inkommit 233 ansökningar om tilläggsbelopp under 2018. 3 av dessa avskrevs, 38 st. avslogs, 167 fick bifall och 25 ärenden har fortfarande inte beslutats om ännu.

Övrigt: 0,4 mnkr härrör centralt tagna kostnader relaterat till arbetsmiljöförbättrande åtgärder inom kommunala enheter.

Förskoleverksamheten i kommunal regi

Förskoleverksamheten gör ett underskott om -1 mnkr per den 31 december, detta trots en återbetalning av skuld om 12,8 mnkr i enlighet med handlingsplanen för ekonomi i balans, förlorade intäkter för sexåringar om och minskat barnantal.

Ovanstående har möjliggjorts genom organisatoriska effektiviseringar och en generell restriktivitet gällande inköp, konferenser samt vikarieansaffning. Flera förskolor har avaktat med att tillsätta vakanta tjänster för att minska personalkostnaderna. Förskoleenheterna har noggrant följts upp genom månatliga ekonomidialoger med förvaltningen där enheterna har fått redovisa resultat och åtgärder.

Förskoleverksamheten har flest barn inskrivna under vårterminen. För att budgeten ska gå ihop med bibehållen ordinarie personal på årsbasis krävs ett ekonomiskt överskott under vårterminen för att kunna finansiera höstterminens minskning av inskrivna förskolebarn. De kommunala förskolorna gjorde per 31 augusti ett samlat överskott på 5,1 mnkr och prognostiserade ett underskott till 31 december om -6,8 mnkr.

Stor del av det överskott förskoleområdena skapat under vårterminen reducerades i augusti till följd av att sexåringarna redan den 1 augusti skrevs över till fritidsverksamheten i samband med övergången till grundskolans verksamhet.

Utfallet per den 31 december blev -1 mnkr då förskolorna har varit återhållsamma och fortsatt vidta åtgärder för ekonomi i balans.

Totalt sett är det 6 av 14 förskoleområden som redovisar ett positivt resultat; Snättringe, Smista, Segeltorp, Centrala Flemingsberg, Glömsta-Vista-Vårby samt Sjödalens. Restande områden visar ett negativt årsresultat. Här följer en kort redogörelse per förskoleområde:

Snättringe förskoleområde redovisar ett nollresultat. Detta trots att området under året haft en negativ resultatavvikelse till följd av att omställningsarbetet tagit tid. Under sommaren togs stora delar av underskottet igen och till hösten vidtogs åtgärder för att anpassa verksamheten till ett lägre barnantal.

Smista förskoleområde redovisar ett nollresultat. Detta till följd av att fler barn har skrivits in under våren och därmed har en ekonomisk buffert byggts upp. Förskoleområdet har även fått statsbidrag för mindre barngrupper, vilket ej budgeterats för. Återhållsamhet gällande vikarier och anställningar samt fler inskrivna barn har påverkat resultatet positivt.

Segeltorp-Utsälje förskoleområde redovisar ett överskott på 1,5 mnkr. Området har haft barnbrist i flera år och därmed vidtagit åtgärder för att anpassa personal till barnantal. Likaså har stabsfunktioner reducerats och därmed dess kostnader. Detta år har inskolningen tidigare lagts, för att begränsa effekten av att sexåringarna tidigare än vanligt skrivits över till grundskolans förskoleklass/fritidshem.

Visättra förskoleområde redovisar ett underskott på -1,3 mnkr. En stor orsak till detta är att omställningsarbetet i relation till minskat barnunderlag i området inte gått tillräckligt snabbt. Matkostnaderna är också höga för en förskola i området vars barn äter på grundskolan som förskolan delar lokaler med. Området har även haft högre sjukfrånvaro 2-14 dagar, vilket inneburit att vikarier behövs anlitas och därmed har personalkostnaderna ökat. Inför 2019 har visstidspersonal varslats för att reducera kostnader.

Centrala Flemingsbergs förskoleområde redovisar ett överskott på 1,3 mnkr. Barnantalet blev mindre än förväntat i området men förskoleområdet har vidtagit åtgärder för att anpassa personalen till barngruppernas storlek.

Glömsta-Vista-Vårbys förskoleområde redovisar ett nollresultat. Detta trots ett mindre barnantal än förväntat och ett stort intäktsstopp på ca 0,7 mnkr i samband med sexåringarnas övergång till förskoleklass. Området har dessutom ett ökat antal barn i behov av särskilt stöd.

Sjödalens förskoleområde redovisar ett överskott på 0,3 mnkr. Detta beror framförallt på mer statsbidrag än budgeterat för samt lägre personalkostnader. Enheten har arbetat hårt med att sänka sjukfrånvaron och till följd har vikarie-kostnaderna minskat.

Centrala Huddinges förskoleområde redovisar ett underskott på -0,5 mnkr. En del av detta härleds till uppstartskostnader av Ängen till följd av att personal behövs anställas innan förskolan kunnat öppna. Uppstartskostnaderna blev större än beräknat till följd av att projektet var försenat och därmed försenades inskrivningen av barnen i verksamheten.

Fullersta förskoleområde redovisar ett underskott på -0,5 mnkr. Området har försökt kompensera för minskat antal barn inskrivna i verksamheten i augusti genom att ta in fler barn i juni. Trots vidtagna åtgärder för att anpassa personalstyrkan till barnantal har detta inte varit tillräckligt då förväntat antal barn under hösten visade sig bli lägre än beräknat. Sjukskrivning av kökspersonal har genererat högre vikarie-kostnader än budgeterat.

Stuvsta förskoleområde redovisar ett underskott på -0,5 mnkr. Anpassning av personalstyrkan i relation till inskrivna barn behöver göras då detta orsakat underskottet. Likaså ska förskoleområdet ansöka om tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd.

Kräppla förskoleområde redovisar ett underskott på -0,9 mnkr. Underskottet härrör stora personalkostnader i relation till inskrivna barn i verksamheten. Förskolan Atlas står för 0,7 mnkr av underskottet. Atlas har idag en mindre verksamhet än vad som planerades för i budget. Lokalerna har dock bibehållits året ut på grund av det osäkra barnprognosläget och i syfte för att kunna erbjuda platser vid behov.

Mörtviks förskoleområde redovisar ett underskott på -1,3 mnkr. Orsaken till det negativa resultatet är höga personalkostnader i relation till antalet inskrivna barn.

Österleds förskoleområde redovisar ett underskott på -0,2 mnkr. Underskottet beror på färre inskrivna barn än planerat för.

Trångsunds förskoleområde redovisar ett nollresultat för året. Området har ett gott barnunderlag.

Barnomsorg på obekvämtid och kommunal pedagogisk omsorg redovisar ett överskott på 1 mnkr. Fyra öppna förskolor har under året slagits ihop till två i enlighet med handlingsplanen för ekonomi i balans, vilket gett positiva effekter på resultatet för öppna förskolorna samt familjecentralerna. Pedagogisk omsorg, dagbarnvårdare har fortsatt svårt ekonomiskt läge då det är liten efterfrågan på verksamheten.

Konsekvenser och framtida förutsättningar

Nämnden står inför två fortsatt tuffa år. Befolkningsprognosen som presenterades i april 2018 visar på ett avstannat behov av förskoleplatser, vilket avviker från tidigare lagda prognos om ett ökat behov av platser. Prognosen pekar på att denna trend kommer att bestå i några år för att sedan öka igen. Detta ställer fortsatt stora krav på nämnden och inte minst enheterna att anpassa organisationen personalmässigt

och lokalmässigt till denna faktor och samtidigt ha beredskap för att barnkullarna återigen kommer att öka inom ett relativt kort tidsspänn.

Under 2019 skall verksamheten betala tillbaka 14,7 mnkr i enlighet med rådande handlingsplan för ekonomi i balans. Under 2020 ska resterande del av skulden betalas tillbaka vilket är ca 13 mnkr. 2018 års underskott kommer att behöva hanteras inom en treårsperiod. Förvaltningen räknar med att verksamheten kommer att klara 2019 likt årets resultat, men för att klara år 2020 behöver förskoleverksamheten även i fortsättningen prioriteras.

Som tidigare beskrivits inom målet Utbildning med hög kvalitet och inom Attraktiv arbetsgivare så är konsekvenserna av året med effektiviseringar nu kännbara. Utvecklingstakten på förskoleundervisningen har stagnerat. Utfallet i medarbetarenkäten är fortsatt hög även om det har sjunkit något. Sjukfrånvaron har också ökat en del. Orsakerna till dessa utfall behöver analyseras vidare. Ett ökat antal klagomål gällande barngruppernas storlek noteras bland vårdnadshavarna likväl som nöjdheten bland vårdnadshavarna har sjunkit något i den senaste föräldraenkäten. Förskolorna har under året haft begränsade möjligheter till att investera i inventarier och pedagogiskt material.

Förskoleområdena har efter årets effektiviseringar och löneuppräkningar personalkostnader motsvarande 95 procent, inkl. inhyrd personal, av sin kostnads massa. Det gör att det finns mycket litet utrymme för att kvalitetssatsningar och volym- och kostnadsförändringar som inte är planerade för i budget. Några förskoleområden har också valt att dra ner på lednings- och administrativa funktioner.

För att klara återbetalningen av skulden och en budget i balans år 2020 är förvaltningens bedömning att det inför kommande Mål- och budget behöver tas särskild hänsyn till kvalitetssatsningar och till löne- och kostnadsökningar inom förskoleverksamheten.

Investeringar, mnkr

En investering innebär anskaffande av inventarier eller anläggningar som har en ekonomisk livslängd på minst tre år och en total utgift på minst ett prisbasbelopp. Vid nyttjande av investeringsanslag belastas förskolorna av kapitaltjänstkostnad under 3, 4, 5 eller 10 år, beroende på ekonomisk livslängd. Kommande kapitaltjänstkostnad finansieras med förskolans grundbelopp. Inventarierna skrivs av i redovisningen under den ekonomiska livslängden vilket innebär ett utökat ekonomiskt utrymme under året i jämförelse med att göra en direktavskrivning under inköpsåret.

Totalt har nämnden en investeringsbudget på 6,2 mnkr enligt beslut i Mål och budget 2018. Investeringsramen består dels av investeringar enligt lokalplan om 2,4 mnkr och dels

övriga investeringar på 3,8 mnkr. De största posterna är investeringar i accesspunkter, datorer, maskiner, möbler, köksutrustning, projektorer samt mindre ombyggnationer.

	Budget 2018	Bokslut 2018	Avvikelse mot budget
Enligt lokalplan	2,4	1,0	1,4
Accesspunkter	0,9	0,1	0,8
Lekgårdsuprustning	0,0	5,6	-5,6
Övriga investeringar	2,9	1,4	1,5
Summa netto	6,2	8,1	1,9

Investeringsanslaget för förskolenämnden uppgår till 6,2 mnkr. Per den 31 december var utfallet 8,1 mnkr, en avvikelse på -1,9 mnkr. Den utgörs framförallt av lekgårdsuprustning vars total är 5,6 mnkr och som inte var planerad för i budget. Halva den kostnaden kommer att finansieras av statsbidrag som lokalenheten ansöker om. Förskolan Ängen har gjort investeringar på 1 mnkr. Övriga investeringar uppgår till 1,4 mnkr och består av diverse investeringar förskolorna har gjort under året, exempelvis datorer och möbler. Förvaltningen äskar om att föra över överskottet som finns på förskolan Ängen om 0,25 mnkr samt på accesspunkter om 0,8 mnkr till kommande år. Accesspunkterna är under året beställda men kostnaderna kommer att belasta år 2019.

Lokaler

Lokalbehovsplanen för nämnden beskriver konsekvenser och åtgärdsförslag utifrån aktuell befolkningsprognos. Förskolenämnden fastställde i december 2018 kommande års lokalbehovsplan, vilken ligger till grund för kommunens plan för samhällsbyggnad.

Förskoleprojekt

- Förskolan Ängen (Sjödalen) togs i bruk i oktober 2018. Förskolan har kapacitet för cirka 100 barn och har en avdelning med omsorg på obekvämt arbetstid. Årshyran för Ängen enligt självkostnadsprincipen är beräknad till 2,8 mnkr.
- Förskolan Falken (Sjödalen) har avvecklats i samband med förskolan Ängens öppnande. Hyresavtalet för Falken upphörde enligt överenskommelse med Huddinge Samhällsfastigheter per 31 oktober 2018. Nämnden har fått betala restvärde för förskolan Falken motsvarande 1,8 mnkr vilket det inte var budgeterat för inför 2018.

Ny- eller ombyggnadsprojekt

- Förskolan Vista (Glömsta) - Utredning är genomförd avseende till- och ombyggnad av förskolan för att till skapa ett funktionellt tillagningskök. Genomförande är framflyttat till år 2019. Beräknad tillkommande hyreskostnad kommer att belasta 2020.

- Förskolan Gullvivan (Snättringe) utreds avseende vilka byggnadsrelaterade åtgärder som bör göras på förskolan. Eventuella åtgärder är skjutna på framtiden.
- Förskolan Gräshoppan (Snättringe) utreds utifrån befintlig ventilationskapacitet och luftomsättning. Eventuella åtgärder är skjutna på framtiden och bedöms belasta 2019.
- Förskolan Svalan (Skogås) kommer i samband med att nya bostäder byggs rivas och ersättas med en ny större förskola. Inflyttning är bedömd till hösten 2020. Nedlagda kostnader i projektet läggs på kommande hyra så kostnaderna belastar nämnden först 2020.

Lekgårdsupprustningar

- Lekgårdsupprustning har genomförts under 2018 på förskolorna Ringblomman (Vårby) och Tornet (Trångsund). Ansökan om statsbidrag till Boverket för lekgårdsupprustning har gjorts. Boverket har efterfrågat viss komplettering som kommer att skickas in under januari 2019. Prognosen är att bidraget kommer att erhållas under 2019.
- Den lekgårdsupprustning som tidigare planerades på förskolorna Spiran och Sesam (Flemingsberg) har skjutits framåt i tid.
- Upprustningen på förskolan Korallen (Flemingsberg) har inte genomförts enligt plan då verksamheten våren 2018 övergick från kommunal regi till i fristående regi.

Intern kontroll

Intern kontroll är en process som används för att säkerställa att verksamheten fungerar och att målen nås. Fokus är att minska risken för oönskade händelser genom strukturerad riskhantering. Det handlar dels om att på ett systematiskt sätt identifiera och minska risker och dels om att skapa strukturer för att förebygga att oönskade händelser inträffar.

God intern kontroll förverkligas genom att på alla nivåer i organisationen systematiskt arbeta med att minska eller eliminera befintliga risker, skapa systematik, processer och rutiner för att säkerställa god ordning, kontrollera efterlevnad av lagar och regler, samt genom ett kontinuerligt arbete höja riskmedvetenheten på alla nivåer i organisationen, så att verksamheten genomförs på ett riskmedvetet och säkert sätt.

Nämndens internkontrollarbete

Förskolenämndens arbete med intern kontroll består av fyra delar:

1. riskidentifiering utifrån målen
2. uppföljning av processer och rutiner
3. uppföljning av revisionsrapporter och andra granskningar
4. systematisk uppföljning av verksamheten

För att tidigt upptäcka och åtgärda eventuella brister i verksamheten finns särskilda rutiner framtagna för ett systematiskt kvalitetsarbete i barn- och utbildningsförvaltningens verksamheter. Det systematiska kvalitetsarbetet ska, enligt skollagen, inriktas mot att uppfylla de nationella mål som

Nämnderna ska i den ordinarie planeringsprocessen identifiera oönskade händelser som kan hindra respektive verksamhet att nå sina mål, samt bedöma om det behövs någon åtgärd från nämndens sida i form av till exempel nya eller förändrade rutiner, information eller uppföljning. Därefter ska nämnden besluta om vilka åtgärder och kontroller som ska vidtas utifrån ovan nämnda riskanalys, genom systematiskt arbete med processer och rutiner och utifrån rekommendationer från extern granskning. Uppföljningen av arbetet med intern kontroll sker i delårsrapporter och verksamhetsberättelse.

finns för utbildningen och utföras på huvudmannanivå och på enhetsnivå. Därför ligger tyngdpunkten för det systematiska kvalitetsarbetet i de kommunala målen Utbildning med hög kvalitet och Effektiv organisation, vilka är de kommunala mål som har en direkt påverkan på undervisningens kvalitet. Utbildningsförvaltningarnas nämndmål har en tydlig koppling till de nationella mål som gäller för verksamheterna.

Barn- och utbildningsförvaltningens ledningsgrupp har en årsplan där tillfällen är avsatta för att följa upp arbetet med åtaganden i verksamhetsplanen och åtgärder för risker i planen för intern kontroll. Det systematiska kvalitetsarbetet på enhetsnivå är en del av huvudmannens interna kontroll.

Riskreducerande åtgärder

De risker som prioriterats för åtgärder under planeringsperioden redovisas i följande stycke. Åtgärderna syftar till att motverka potentiella risker alternativt reducera dess negativa konsekvenser. De planerade åtgärderna följs upp löpande av respektive chef och av förvaltningens ledning i samband med årets två delårsrapporter samt i samlat grepp i verksamhetsberättelsen.

Åtgärder och ansvar	1 Barn- och utbildningsförvaltningen följer kommunens befolkningsprognos och arbetar aktivt med att säkerställa lokalförsörjningsplanens processer. Ansvarig: Verksamhetschef och lokalenheten
Uppföljning	Genomfört. Kontinuerliga möten mellan lokalavdelningen och förvaltningen sker med fokus på bland annat detta.

Bra att leva och bo

Risk nr 1	Garantin för förskoleplats uppnås inte
Bakgrund och tidplan	Enligt skollagen ska barn erbjudas förskoleplats inom fyra månader från uppgivet önskat behovsdatum. Klart 2018-12-31

Utbildning med hög kvalitet

Risk nr 1	Obehöriga förskollärare undervisar
Bakgrund och tidplan	Bristen på förskollärare kan härledas till förskolans läroplan år 2008 där förskollärarens roll förtydligades gällande ansvar. Utöver detta har beräknade pensionsavgångar påbörjats och konkur-

rensen i storstadsregionerna om behöriga förskollärare blivit starkt påtaglig i samband med nybyggnation av förskolor.

Klart 2018-12-31

Åtgärder och ansvar	1) Underlätta rekrytering av behöriga förskollärare genom att stärka arbetsgivarvarumärket. Ansvarig: HR-chef, kommunikationschef, utvecklingschef, verksamhetschef.
Uppföljning	Genomfört. Arbetet med att stärka Huddinges arbetsgivarvarumärke som attraktiv arbetsgivare har initierat under året som ett projekt. Den första delen av arbetet med introduktion av nyanställda beräknas vara klar i januari 2019. Läs mer om detta i avsnittet Attraktiv Arbetsgivare.

Attraktiv arbetsgivare

Risk nr 1 Dåligt inomhusklimat

Bakgrund och tidplan	Dåligt inomhusklimat (ventilation, kyla, värme) kan leda till ohälsa. En översyn av förskolorna visar att 38 av 78 förskolor uppvisar brister inom detta. Klart 2018-12-31
Åtgärder och ansvar	1) Verksamhetschefen går igenom problembilden med lokalenheten och vidare med fastighetsägaren för att hantera ej godkända OVK (obligatoriska ventilationskontroller) och andra fortsatta brister i inomhusklimatet. Ansvarig: Verksamhetschefen med stöd av lokalenheten
Uppföljning	Avviker från plan. Lokalplaneringssektionen på KSF har fått i uppdrag av förvaltningen att återrapportera planerade åtgärder. Ventilationskapaciteten har mätts på samtliga förskolor men vissa förtydliganden kring utfallet från HUSF (Huddinge Samhällsfastigheter) inväntas fortfarande. HUSF arbetar vidare med de lokaler som inte har godkänd OVK.

Risk nr 2 Hög ljudmiljö

Bakgrund och tidplan	Hög ljudmiljö rapporteras från 34 av 78 förskolor. Detta kan medföra ohälsa. Klart 2018-12-31
Åtgärder och ansvar	2) Verksamhetschefen går igenom problembilden med lokalenheten vid BUF för att se vilka förbättringar som kan åstadkommas och hur prioriteringar ska ske. Ansvarig: Respektive chef, verksamhetschef med stöd av lokalenheten
Uppföljning	Avviker från plan. Lokalplaneringssektionen på KSF har fått i uppdrag av förvaltningen att genomföra en utredning om lämpliga åtgärder för minskning av

skadligt buller. Arbetet är försenat och kommer först år 2019 att kunna genomföras. Eventuella åtgärder kommer därefter beslutas om.

Risk nr 3 Dålig arbetsmiljö ur ett ergonomiskt perspektiv

Bakgrund och tidplan	Dålig arbetsmiljö ur ett ergonomiskt perspektiv rapporteras från 46 av 78 förskolor. Detta kan medföra ohälsa. Klart 2018-12-31
Åtgärder och ansvar	3) Verksamhetschefen ger i uppdrag till respektive förskolechef att med stöd av företagshälsovård komma tillrätta med problemet. Ansvarig: Respektive chef, verksamhetschef med stöd av företagshälsovård
Uppföljning	Avviker från plan. Frågan har inte kunnat prioriteras under året. En tjänst har dock tillsatts för fokus på rehabiliteringsfrågor inom förskolans verksamhet. Frågan bevakas i kommande arbetsmiljörapportering.

Risk nr 4 Låg kvalitet och kvantitet i rapporteringen av arbetsskador och tillbud i KIA

Bakgrund och tidplan	Registreringen i KIA (kommunernas informationssystem om arbetsmiljö) sker idag på ett sådant sätt att uppföljning och analys av olycksfall och tillbud är starkt försvårad. Detta begränsar möjligheten att arbeta förebyggande. Klart 2018-12-31
Åtgärder och ansvar	4) Genomföra en särskild satsning på att utveckla och förbättra användandet av KIA. Gå igenom befintliga rutiner och handlingsplaner för hot och våld och säkerställa att de är kända i hela organisationen. Ansvarig: Respektive chef, verksamhetschef med stöd av HR-avdelningen
Uppföljning	Avviker från plan. Samtliga chefer skulle under hösten ha fått en utbildning i KIA som bland annat skulle ta upp skillnaden i vanliga händelser (tillbud/olyckshändelse/arbetssjukdom) och hur dessa rapporteras i systemet. Utbildningen har dock ej genomförts på grund av vakanta tjänster inom HR-avdelningen.

Risk nr 5 Våld mot anställd personal

Bakgrund och tidplan	Föräldraaktioner som leder till våld mot anställd personal. Klart: 2018-12-31
----------------------	---

Åtgärder och ansvar	5a) Gå igenom befintliga rutiner och handlingsplaner för hot och våld och säkerställa att de är kända i hela organisationen. Ansvarig: Respektive chef, verksamhetschef med stöd av HR-avdelningen	Uppföljning	Genomfört. Arbetet med att stärka Huddinges arbetsgivarvarumärke som attraktiv arbetsgivare har initierat under året som ett projekt. Arbetet kommer att fortsätta under kommande år. Läs mer om detta i avsnittet Attraktiv arbetsgivare.
Uppföljning	Genomfört. Befintliga rutiner och handlingsplaner finns och har kommunicerats under hösten 2018. 5b) HR-avdelningen i samarbete med förskolechefer arbetar med en handlingsplan för föräldraaktioner. Ansvarig: Respektive chef, verksamhetschef med stöd av HR-avdelningen	Risk nr 8 Bakgrund och tidplan	Arbetsrelaterad utmattning Klart: 2018-12-31 8a) Handlingsplan/utvecklingsplan för att sänka känslan av arbetsrelaterad utmattning inom förskolan på de förskoleområden som ligger över 40 punkter (9 av 19) Ansvarig: Respektive chef, verksamhetschef med stöd av HR-avdelningen och företagshälsovården
Uppföljning	Genomfört. Huddinge kommuns interna fortbildningar om hot och våld har kommunicerats och ett antal chefer har deltagit på dessa. Platsantalet var dock begränsat så det finns fortsatt stort behov av stöttning inom detta område. Frågan kommer att bäras med till kommande år.	Uppföljning	Genomfört. Samtliga enheter har en handlingsplan och/eller utvecklingsplan för att minska den arbetsrelaterade utmattningen. Ingår i det systematiska arbetsmiljöarbetet. 8b) Uppföljning av att det finns handlingsplaner för alla förskolor som ligger över riktvärdet 30 avseende arbetsrelaterad utmattning. Ansvarig: Respektive chef, verksamhetschef med stöd av HR-avdelningen och företagshälsovården
Risk nr 6	Hög sjukfrånvaro	Uppföljning	Genomfört. Se föregående uppföljningskommentar.
Bakgrund och tidplan	Sjukfrånvaron på 9,5 % ligger över riktvärdet på 6 %. En sjukfrånvaro som ligger över 6 % på enheterna kan innebära en extra belastning på de som är i tjänst. Klart: 2018-12-31 6) Särskild satsning på att sänka sjukfrånvaron på de enheter som ligger över 6 %. Ansvarig: Förskolechef i samverkan med HR-konsult och företagshälsovården	Risk nr 9 Bakgrund och tidplan	Stress och oro till följd av den ekonomiska situationen inom förskolan Förskolans ekonomiska situation sätter stor press på chefer vilket leder till stress och oro. Klart: 2018-12-31 9) Stöd från förvaltningen. Följs upp i ekonomidialoger och på förskolechefsmöten. Ansvarig: Verksamhetschef i samråd med förvaltningens ledningsgrupp
Uppföljning	Genomfört. Särskilt fokus har legat på långtidssjukfrånvaron och rehabilitering, både på enhetsnivå och på förvaltningsnivå samt i samråd med Kommunstyrelseförvaltningen som tillsatt en HR-konsult för att arbeta med förskolornas sjukfrånvaro under år 2019. <i>OBS: Riktvärdet ovan på 6 % är taget från 2017 års arbetsmiljörapport för FSN. I kommunen är nuvarande riktvärde fastställt till 7 %.</i>	Uppföljning	Genomfört. Samtal och avstämningar har skett i flera forum, individuellt och i grupp och kontinuerligt under året.
Risk nr 7	Hög personalomsättning	Sund ekonomi	
Bakgrund och tidplan	Om personalomsättningen blir högre blir andelen vikarier och utbildade i verksamheten för hög vilket kan innebära en ökad arbetsbelastning på chefer och tillsvidareanställd personal. Klart: 2018-12-31 7) Tillsammans med BUF HR fortsätta och öka ansträngningarna i arbetet attraktiv arbetsgivare. Ansvarig: Respektive chef, verksamhetschef med stöd av HR-avdelningen	Risk nr 1 Bakgrund och tidplan	Kommunens skattemedel används inte korrekt Eftersom kommunen är en offentlig verksamhet ska skattemedel som fördelas ut i budget till alla verksamheter hanteras enligt redovisningslag och kommunallag på ett transparent sätt.

	Stickprover sker under våren och hösten och redovisas i delår 1 och 2 samt årsbokslutet. Klart: 2018-12-31.		Ansvarig: Ekonomichef
Åtgärder och ansvar	1 a) Uppföljning av alla ofullständiga fakturor som avser representation och konferens. Dessa kontroller sker löpande. Ansvarig Ekonomichef	Uppföljning	Genomfört. Två workshopsserier gällande prognos och budgetering har genomförts till delår 1 och delår 2 och till budget och verksamhetsberättelse. Under året har flertalet ekonomiutbildningar tillsammans med övriga förvaltningar i kommunen genomförts. Likaså har en utbildning i beslutsstödsystem LIS genomförts.
Uppföljning	Genomfört. Stickprovskontrollerna avseende fakturor har genomförts enligt plan. Ekonomiavdelningen går löpande igenom underlag transaktioner i redovisningen dagligen. 1 b) Kontroll av handkassar och kontokort ska ske två gånger på våren respektive hösten, ute på enheterna. Ansvarig: Ekonomichef	Risk nr 2	Risk för brister i administration av riktade statsbidrag
Uppföljning	Fortlöper enligt plan. Stickprovskontroller för handkassar och kontokort har ej genomförts under hösten till följd av vakanta tjänster inom ekonomiavdelningen. 1 c) Kvalitetssäkra uppföljningen av genomförda inköp och på ett strukturerat sätt följa upp statistiken kvartalsvis och återkoppling till enheter. Ansvarig: Ekonomichef	Bakgrund och tidplan	Statsbidragsfinansieringen utgör en viktig intäktskälla för utbildningsverksamheterna. Förvaltningen måste arbeta proaktivt för att säkerställa att kostnadsredovisning sker enligt fastställd process samt att intäkter och kostnader periodiseras till rätt period. Ansvarig: Ekonomichef Klart: 2018-12-31
Uppföljning	Genomfört. Inköpsstatistiken har följts upp löpande under året enligt plan. Uppföljningen presenteras på ekonomimöten och på ekonomialoger med enheterna. 1 d) Workshops inför varje delårsavstämning samt utbildning för chefer och ekonomer.	Åtgärder och ansvar	2) Bidragsmedlen från Skolverket följs upp månatligen och kvalitetssäkras så att intäkter och kostnader bokförs i rätt period. Ansvarig: Ekonomichef
		Uppföljning	Genomfört. Rutiner har tagits fram för att säkerställa att förvaltningen söker de statsbidrag som kommunen är behörig till, att ansökan och redovisning av statsbidragen görs på ett korrekt sätt och att kostnader och intäkter periodiseras rätt.

Åtgärder utifrån rekommendation från revision eller annan extern granskning

Under 2017 följdes förskolenämndens verksamhet upp gällande nämndens kvalitetsarbete av Skolinspektionen.

Kvalitetsgranskning av huvudmannens styrning och ledning av förskolans kvalitets i Huddinge kommun

Diarienummer: FSN-2017/155

Rekommendation	Följ upp och utvärdera resursfördelningssystemets effekt och säkerställa att alla förskolor får likvärdiga förutsättningar		för verksamheternas måluppfyllelse med att ge alla barn likvärdiga förutsättningar till utveckling och lärande. Klart 2018-12-31
Bakgrund och tidplan	Enligt Skolinspektionen har huvudmannen en resursfördelning utifrån socioekonomiska faktorer. Dock visar granskningen att förskolenämnden inte följer upp vilka effekter den socioekonomiska resursfördelningen får	Åtgärder och ansvar	Genomlysna resursfördelningsmodellen i syfte att säkerställa att alla barn får likvärdiga förutsättningar till utveckling och lärande. Ansvarig: Ekonomichef och Verksamhetschef
		Uppföljning	Avviker från plan. Genomlysningen har skjutits fram på grund av vakanta tjänster inom ekonomiavdelningen. Rutiner för att systematiskt följa upp vad de tilldelade resurserna använts till har fastställts och tillämpats i samband med den ekonomiska uppföljningen. Budgeten för socioekonomisk resursfördelning har ökat till budgetåret 2019.

Systematiska kontroller

Huddinge kommun är enligt skollagen skyldig att planera, följa upp och utveckla sin verksamhet på ett systematiskt sätt. Barn- och utbildningsförvaltningen följer upp verksamheternas arbete och resultat fortlöpande och systematiskt under året. Följande systematiska kontroller sker återkommande varje år.

Utbildning med hög kvalitet

Kontroll 1 Systematiskt kvalitetsarbete

Bakgrund och tidplan	Huvudmannens kvalitetsarbete följer kommunens planerings- och uppföljningsprocess. Ytterst ansvarig för huvudmannens kvalitetsarbete är utbildningsdirektören. Rutiner för det systematiska kvalitetsarbete på huvudmannanivå syftar till att säkerställa att kvaliteten i verksamheterna håller en hög nivå och följer de styrdokument som finns nationellt och kommunalt. Klart 2018-12-31
Ansvar	Biträdande verksamhetschef för förskolan
Kort beskrivning av kontrollen	Varje förskola dokumenterar, sammanställer och analyserar sin verksamhet systematiskt under året. Inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet ryms bland annat uppföljning av barnens och vårdnadshavarnas upplevelse av verksamheten samt dokumentation från förskolechefernas systematiska kvalitetsarbete. Kvaliteten följs årligen upp på kvalitetsdialog mellan verksamhetschef och förskolechef samt verksamhetsanalytiker. Vid dialogerna diskuteras avvikelser, framgångsfaktorer samt åtgärder för utveckling. Dokumentet "Systematiskt kvalitetsarbete" färdigställs vid årsskiftet och en samlad bedömning redovisas på huddinge.se.
Uppföljning	Genomfört. Arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet har pågått enligt plan. Underlaget för arbetet ska dock ses över med hjälp av Skolinspektionens slutrapport om förskolans kvalitet och måluppfyllelse för att säkerställa att adekvat information samlas in. Underlaget ska även revideras i relation till kommande reviderade läroplan. Likaså ska arbetet digitaliseras.

Sund ekonomi

Kontroll 2 Ekonomisk uppföljning

Bakgrund och tidplan	Budget- och uppföljningsprocessen är en del av den kommunövergripande planerings- och uppföljningsprocessen i kommunen. Klart 2018-12-31
----------------------	---

Ansvar	Ekonomichef
Kort beskrivning av kontrollen	Fullmäktige beslutar om Mål och Budget och därmed får nämnderna sina ekonomiska ramar för nästkommande år. I nämndernas verksamhetsplaner ingår beslut om fördelning av den ekonomiska ramen samt resursfördelningen för kommunal och fristående verksamhet. Uppföljningen av att nämnderna har en sund ekonomi görs genom ekonomiska dialoger med ansvariga förskolechefer och chefer samt månadsvisa ekonomiska rapporter till ekonomiavdelningen vid kommunstyrelsen. Det ekonomiska läget redovisas i delårsrapporter och bokslut.
Uppföljning	Genomfört. Uppföljningen av att nämnderna ekonomi görs genom dialoger med ansvariga förskolechefer och chefer samt månadsvisa ekonomiska rapporter till ekonomiavdelningen på kommunstyrelsens förvaltning. Det ekonomiska läget redovisas i delårsrapporter och bokslut.

Attraktiv arbetsgivare

Kontroll 3 Medarbetarenkät

Bakgrund och tidplan	Arbetet med att bibehålla och öka Huddinge kommuns attraktivitet som arbetsgivare ska ha fortsatt hög prioritet. Klart 2018-12-31
Ansvar	HR-chef
Kort beskrivning av kontrollen	Uppföljningen av arbetet inom området sker genom en årlig medarbetarundersökning, årliga PLUS-samtal och bedömningssamtal mellan chef och medarbetare. Förvaltningen följer behörigheten för lärare genom att registrera examina och behörighet i IT-systemet KOLL som också systematiserar insatser kring kompetensutveckling. Det systematiska arbetsmiljöarbetet är en viktig del av den interna kontrollen.
Uppföljning	Genomfört. Medarbetarundersökning och PLUS-samtal har genomförts. Likaså fortsätter det systematiska arbetsmiljöarbetet. Under året har särskilt fokus legat på införandet och säkerställandet av underlag i systemstödet KOLL, inklusive flertalet fortbildningar för chefer och utvalda medarbetare.

Kontroll 4 Arbetsmiljörapport

Bakgrund och tidplan	Arbetsmiljörapporten ska visa ett resultat av arbetsmiljöarbetet och ska ligga till grund för bedömning om arbetsmiljöarbetet överensstämmer med givna krav. Klart 2018-12-31
----------------------	---

Ansvar	HR-chef, Verksamhetschef
Kort beskrivning av kontrollen	Verksamheterna utgår från årsplan för arbetsmiljöarbetet och gör en årligen återkommande fysisk arbetsmiljöronde. En arbetsmiljörapport sammanställs

utifrån samtliga verksamheter inom verksamhetsområdet.

Uppföljning Genomfört. Ronder har genomförts. Likaså har en arbetsmiljörapport sammanställts och utifrån denna har åtgärder planerats för.

Plan för uppföljning och insyn

Varje nämnd ska enligt kommunens Program för uppföljning och insyn av verksamhet som bedrivs av privata utförare följa upp de avtal som nämnden tecknat med privata utförare samt de uppdragsbeskrivningar som överenskomits med verksamheter i kommunens egen regi när de agerar i konkurrens med privata utförare.

Uppföljningen ska utgå från de mål som angivits av kommunfullmäktige samt de krav som ställts i avtal och uppdragsbeskrivningar. Det är varken praktiskt möjligt eller rationellt att följa upp allt samtidigt, så för att bestämma vad som ska följas upp när och hur genomgripande sätts avtalens/uppdragsbeskrivningarnas omfattning och betydelse i relation till deras risk/påverkan på verksamheten. Avtal/uppdragsbeskrivningar som är viktiga, omfattande och kritiska ska prioriteras genom att följas upp frekvent, medan

uppföljningen av mindre omfattande och kritiska avtal/uppdragsbeskrivningar får ske mer sällan och/eller mindre genomgripande.

Uppföljningen av planen sker i delårsrapporter och verksamhetsberättelse genom att där beskriva om tillsyn och uppföljning genomförts som planerat. Resultatet av respektive uppföljning redovisas till relevant mottagare som ett separat ärende.

Inom förskoleverksamheten är detta inte applicerbart eftersom verksamheten inte använder tjänster där nämnden tecknar avtal med privata utförare som utför kommunal verksamhet. Förskolenämnden beviljar fristående att bedriva utbildningsverksamhet i kommunen och dessa följs sedan upp inom ramen för kommunens tillsynsansvar enligt skollagen (2010:800).

Verksamhetsstatistik – nyckeltal

Antal barn

Verksamhetsform	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Budget 2018
Kommunala förskolor	4 876	4 953	5 013	5 035
Kommunal pedagogisk omsorg	24	20	20	23
Fristående förskolor	1 680	1 761	1 711	1 865
Fristående pedagogisk omsorg	236	211	214	212
Interkommunala förskolor och pedagogisk omsorg	236	161	223	101
Specialförskola	4	4	7	6
TOTAL	7 056	7 110	7 189	7 242

Källa: LIS

Barn- och utbildningsförvaltningen har haft en mindre volym än de 7 242 helårsinskrivna barn som nämnden tilldelats medel för. Årssnitt för volymen är 7 189 helårsinskrivna barn vilket är 53 barn under tilldelad ram.

Servicegrad

Per födelseår	Snitt antal barn 2018	Snitt inskrivna barn 2018	Snitt servicegrad (%) 2018
Födda år 2012	2 507	946	55,6
Födda år 2013	2 508	1 657	65,1
Födda år 2014	2 417	1 580	63,8
Födda år 2015	2 243	1 424	61,5
Födda år 2016	2 262	1 275	49,4
Födda år 2017	1 991	301	3,4

Per ålder	Snitt servicegrad (%) 2017	Snitt servicegrad (%) 2018
1 åringar	22,9	22,7
2 åringar	81,3	84,5
3 åringar	95,3	95,2
4 åringar	98,1	98,0
5 åringar	97,4	99,1
6 åringar	57,6	56,6
7 åringar	0,5	0,4

Källa: LIS

Servicegraden beskriver hur många procent av kommunens barn som är inskrivna i förskoleverksamheten inkl. pedagogisk omsorg, här uppställt per födelseår i första tabellen och utifrån åldrar i andra tabellen.

Viktigt att poängtera är att de barn som är födda år 2012 skrevs in i förskoleklass och fritidsverksamhet 1 augusti 2018. De som är födda år 2017 kan tidigast skrivas in i förskolans verksamhet i samband med att de fyller 1 år. Under våren 2018 gick dessutom 12 barn från år 2011 ett extra år i förskolans verksamhet istället för i förskoleklass. Dessa årskullar och åldrar är därmed avvikande i servicegrad, vilket slår igenom för det totala snittet och varför detta inte redovisas i tabellerna.

Istället ställs servicegraden för år 2018 i relation till prognostiserat antal barn i målgruppen ett till fem år vid fastställandet av årets budgetram. På totalen blev servicegraden för år 2018 91,3 procent, dvs 7 189 barn i relation till 7 875 prognostiserade ett- till femåringar i kommunen.

Källförteckning

Bra att leva och bo

Delmål	Mått	Källa
Fler ska få sitt förstahandsval till förskola	Andelen som fått sitt förstahandsval	Verksamhetsstatistik BUF
Ökad valfrihet	Andel förskolebarn i enskild regi och pedagogisk omsorg	SCB, Skolverket (www.kolada.se)

Utbildning med hög kvalitet

Delmål	Mått	Källa
Fler nöjda med förskola	Andel föräldrar nöjda med sitt barns förskola	BUF:s egen enkät till vårdnadshavare

Ekosystem i balans

Delmål	Mått	Källa
Ökad andel miljöanpassade inköp	Andel ekologiska livsmedel i de kommunala verksamheterna	Leverantörsstatistik

Attraktiv arbetsgivare

Delmål	Mått	Källa
	Antal anställda	LIS
	Personalomsättning (exkl. intern rörlighet)	LIS
Engagerade och professionella medarbetare	Medarbetarprofil (medarbetarskap, delaktighet, sociala klimat och lärande i arbetet)	Medarbetarundersökningen
	Hållbart medarbetarengagemang (HME) Motivation	Medarbetarundersökningen
Engagerade och professionella chefer	Ledarskapsprofil (ledarskap, effektivitet, återkoppling och målkvalitet)	Medarbetarundersökningen
	Hållbart medarbetarengagemang (HME) Ledarskap	Medarbetarundersökningen
Goda förutsättningar	Prestationsnivå	Medarbetarundersökningen
	Hållbart medarbetarengagemang (HME) Totalt	Medarbetarundersökningen
	Sjukfrånvaron (total)	LIS
	Korttidssjukfrånvaron	LIS

Sund ekonomi

Delmål	Mått	Källa
Budgethållning	Nämndernas resultat	LIS

Verksamhetsstatistik

Delmål	Mått	Källa
Antal barn	Antal barn	LIS
Servicegrad	Servicegrad	LIS